KON. INSTITUUT
VOOR TAAL-, LAND-
EN VOLKENKUNDE
Col. Brooshooft no 17
Gen 1

A. 1890 No. 124 — MAANDAG, 2 JUNI. — XXXIXe JAARGANG.

— REDACTIE —
MR. P. BROOSHOOFT.
Verantwoordelijk Hoofdredacteur.
—)o(—
ABONNEMENTS-PRIJS PER 6 MAANDEN.
Voor NEDERLANDSCH-INDIË. . f 20.—
Buiten INDIE . . . . » 25.—
Abonnementsgelden moeten vooruit betaald worden.
—)o(—
DE HOOFDAGENT VOOR NEDERLAND.
De Firma E. J. BRILL te LEIDEN.

DE LOCOMOTIEF.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIEBLAD.
VERSCHIJNT DAGELIJKS. ZON- EN FEESTDAGEN UITGEZONDERD.

Eerste Blad.

— ADMINISTRATIE. —
JHR. DR. H. VAN ALPHEN.
Uitgever-Drukker-Administrateur, Semarang.
—)o(—
TARIEF VOOR ADVERTENTIËN.
Voor elke 1 tot 10 woorden, voor 1 of 2 plaatsingen. . f 1—
Advertentiën over dubbele kolommen geplaatst, worden dubbel berekend en zoo vervolgens.
GROOTE LETTERS worden berekend naar de plaatsruimte die zij innemen.
ABONNEMENTEN op een Advertentie die minstens twee maal 'sweeks geplaatst wordt, worden aangenomen:
Voor 3 maanden met 10 % korting.
» 6 » » 25 % »
» 12 » » 50 % »
Advertentiën worden CONTANT betaald en moeten vóór één uur aan ons bureau aangeboden worden.

TWEE BRAVEN.

3 Juni 1840 — 3 Juni 1890.

De lezer zal, hopen wij, niet bij den ruil verliezen, wanneer wij hem ditmaal niet eerbiedig doen opzien tot een minister of raad van Indië, doch slechts zijne aandacht vragen voor twee eenvoudige menschen, die geene rol speelden in de geschiedenis huns lands, maar in stille deugd, tot eigen vrede en nut van anderen, vijftig jaren te zamen leefden.

Dit echtpaar, dat morgen het schoone gouden bruiloftsfeest zal vieren, is het door geheel Indië bij name bekende echtpaar STOLL.

***

Daniel Frederik Stoll werd geboren in den Briel, den 24sten Aug. 1809. Zijn vader was officier bij de marine, zijne moeder eene dame uit Noorwegen.

Evenals zijn oudere broeder Jan Willem, die in 1861 te 's-Hage als kapitein ter zee is overleden, werd Daniel Frederik bestemd voor de marine, en maakte op 16jarigen leeftijd als adelborst eene reis om de wereld, die twee jaren duurde en waarvan voor den Semaranger o. a. de bijzonderheid valt opteteekenen, dat de toenmalige regent van Torbaja met datzelfde schip naar het hem aangewezen verbanningsoord Ambon werd vervoerd.

De jonge Stoll bleek echter geen zeebeenen of liever geen zeemansmaag te hebben, want gedurende die geheele reis was hij bijna onafgebroken zeeziek, zoodat hij op alle pleisterplaatsen naar den vasten wal moest worden gezonden om wat op zijn verhaal te komen. Om die reden zeide hij, bij terugkomst in 't vaderland, den zeedienst vaarwel, en studeerde voor ingenieur van den waterstaat.

Als aspirant-ingenieur bracht hij o. a. veer 31, zijne vrouw 19 jaren oud. Reeds eenigen tijd te voren had de aspirant-ingenieur een binnenlandsch verlof voor onbepaalden tijd verkregen, met het doel om in 't landelijke overtegaan, zeide daarna den dienst voor goed vaarwel, en werd administrateur en medeëigenaar van de door hem zelf ontgonnen koffieondernemingen in het Bodjasche: Djati-kalangan, Soesoekan en Medini.

Van het achtjarig beheer, door Stoll over deze landen gevoerd, valt o. a. opteekenen dat hij de eerste was, die de West-Indische bereidingswijze der koffie van Oost-naar Midden-Java overbracht. Te Djati-kalangan bouwde hij een koffiepelmolen onder een dak, dat slechts rustte op één stijl in 't midden, dus bij wijze van parapluie. Dit koepeldak werd in der tijd heel wat bewonderd. Over 't algemeen had Stoll als bouwkundige een goeden naam. Te Wirosari, waarheen wij hem straks zullen volgen, bouwde hij over een ravijn een aquaeduc van plm 200 meters lengte, die door technici zeer werd geroemd.

De zaken in het Bodjasche gingen naar wensch, totdat in 1848 Stoll's finantieele tegenspoeden begonnen met de verbazende koffiedaling van f 40 op f 17 den picol. Hij werd hierdoor genoopt, zijn aandeel te verkoopen en ontslag te nemen als administrateur, en begaf zich met zijn gezin naar Wirosari, in de Semarangsche afdeeling Grobogan, waar hij twee rijstpelmolens oprichtte en handel dreef in rijst en padi.

Reeds terstond trof hem hier, met de bevolking, een zware ramp, de bekende Demaksche hongersnood van 1849, door misgewas en schandelijke nalatigheid van het vaderlijk bestuur in 't leven geroepen. Een ramp was het voor hem althans finantieel; want moreel werd door deze droevige gebeurtenis de naam van het echtpaar Stoll te Wirosari terstond gevestigd. Niet alleen brachten Stoll's raadgevingen aan den resident van Semarang en den ass. res. van Demak en Grobogan veel toe om de ramp spoediger te bedwingen, maar persoonlijk deden hij en zijne vrouw het hunne om den nood van vele ongelukkigen te lenigen hem vragen, wedhono te mogen worden.

Gedurende de 21 jaren van hun verblijf te Wirosari is nimmer slot of sluiting aan de deuren en toch nooit sprake van diefstal geweest. Hadden de jongens bij het baden of visschen eenig stuk goed, hoed, schoenen, riem met zilveren gesp, vischgereedschap, aan den rivierkant laten liggen, dan werd het door 't kampongvolk trouw te huis gebracht. Voor moeder Stoll was geen [illegible] te groot als hare hulp werd in[illegible]epen; bij nacht en ontij, voor ziekte of be[illegible]zelfs van de minste kampongbewoonster, ging zij, als men haar kwam halen, er op uit. Allengs werd zij in de school der ervaring eene bekwame heelmeesteres. De loerah van Djatisarie kreeg een kogelwond in zijn voet, werd natuurlijk naar het huis Stoll gedragen — mevrouw opereert den voet met een paar kleine mesjes, haalt den kogel er uit, en een paar weken later maakt de patient zich op zijne gewone wijze verdienstelijk voor het vaderland. *Dieman*, van de kampong Wedoesari, zit op het dak van zijn huis eenige reparatien te verrichten, splijt door een val naar beneden zijn voorhoofd ongeveer in tweeën, wordt meer dood dan levend bij mama Stoll gebracht — en komt haar eenige dagen later in dank voor zijn herstel een paar kippen brengen, wel is waar met een paar scheef aaneen gegroeide wenkbrauwen (want het verband van mama Stoll zal wel een weinig met de regelen der kunst hebben gestoeid) doch overigens als de oude Dieman: arm maar heel.

Dergelijke gevallen waren ontelbaar. Van Japara en Rembang kwamen de menschen om door moeder Stoll te worden genezen. Een loerah uit Rembang kwam op een goeden dag met een span sapies aanzetten, wijl zij hem had genezen van het graveel, waaraan hij 10 jaren had geleden. Zoo betoonden de menschen hunne dankbaarheid door kleine geschenken, doch daarin lag niet de waarde der zaak noch voor mevrouw Stoll noch voor de patienten — hulpvaardigheid aan de eene, erkentelijkheid aan de andere zijde schuilde bij beiden in 't hart.

Ook het karakter van den heer Stoll droeg veel bij om dat vertrouwen van den vrouw Stoll gaf bij het vernemen der tijding een vreeselijken gil, viel herhaaldelijk in zwijm, kon niet meer loopen. Haar man, per renbode geroepen, kwam des avonds te 8 uur. Die ontmoeting tusschen de ouders moet schrikkelijk zijn geweest. Wij willen, schoon in dit overzicht zoowel aan het leed als aan het lief eene plaats moetende ruimen, hen niet meer dan noodig aan dat vreeselijk oogenblik en den diep treurigen tijd die er op volgde herinneren. Maar lief inderdaad is het blijk van genegenheid, hun naar aanleiding van dit verlies nog jaren later door de bevolking gegeven. Het graf n. l. van hun kind te Wirosari wordt nog steeds, uit eigen beweging der desalieden, netjes onderhouden en met versche bloemen bestrooid. Voor eenigen tijd kwam er onverwacht een der broeders, en hij vond om de graftombe alles schoon gemaakt en versche bloemen er op gestrooid.

De heer Stoll, in zijne particuliere ondernemingen finantieel ten eenenmale teleurgesteld, trad nu weder in 's lands dienst, en werd in October 1869 geplaatst te Semarang als gezworen landmeter tevens chef van het kadastraal statistiek bureau. Deze betrekking vervulde hij tot 1880, toen hij wegens hoogen leeftijd 's lands dienst voor goed vaarwel zeide. Om den ouders herhaalde verhuizing te besparen, kochten de zoons voor hen het heerlijke huis en erf op Boljong, waar zij nog thans wonen, zich verheugende in het bezit van talrijke brave kinderen en kleinkinderen.

Behalve toch een voorzoon van den heer Stoll, Jan Willem, die van Mevrouw Stoll dezelfde liefde en zorg ondervond als hare eigene kinderen, werd hun echt gezegend met zes zoons en eene dochter, waarvan nog vijf in leven. Al die kinderen, behalve John die op jeugdigen leeftijd door het reeds vermeld jachtongeluk stierf, laten afkomelingen na.

Jan Willem, de oudste, sneuvelde als ass.-resident van Sintang (Wester afd. v. Borneo) toen hij belast was met de politieke leiding van eene expeditie tegen de Kapoeas dajaks om het koppensnellen tegentegaan. Hij werd op het stoomschip »Bennet" door een vijandelijken kogel het Zeestrand. Aan de jongeren hebben een gouverneur en vijf gouvernantes hunne talenten ten koste gelegd; de gouverneur werd echter spoedig tabaksopziener op de onderneming — het ging alles huiselijk in dien ouden tijd — en van de vijf gouvernantes trouwden er vier uit het huis van moeder Stoll. Marie en George hebben school gegaan bij den heer van Kesteren, vóór deze *De Locomotief* oprichtte, en bezochten later het gymnasuim te Batavia, waar zij met succès het groot-ambtenaars[illegible] hebben afgelegd. Met wezenlijke voldoening mogen de oude lui op de liefde en zorg, aan hunne kinderen besteed, terugzien.

Hun stelsel van opvoeding was strengheid, gecombineerd met vrijheid. Kastijding, en gevoelige ook, was bij ongehoorzaamheid of overtreding de boodschap, zonder hetwelk trouwens zes wilde jongens, opgroeiende in het buitenleven, niet in bedwang waren te houden geweest. Maar waar zij de perken niet te buiten gingen was hunne vrijheid zoo groot, als weinige jongens in hunne jeugd genieten. Gymnastiseeren, visschen, jagen, zwemmen en andere lichaamsbewegingen of tochten waren schering en inslag, en de oude heer ging[illegible] veel daarvan voor.

Hijzelf toch, was, hoe kalm van aard, een groot vriend van lichaamsbeweging. In zijn jongen tijd was hij een onvermoeid ruiter en buitengemeen biljartspeler; nog thans, op ruim tachtigjarigen leeftijd, kan men hem dagelijks tusschen 11 en 1 uur zijne partij poùle zien spelen op *Amicitia*, en de medespelers zullen getuigen dat niet *zij* met de meeste potjes gaan strijken; thans echter worden de ballen kalm en net over het laken gestuurd, vroeger vlogen zij nogal eens over den biljardrand, want de coup de queue van Stoll was bekend om hare forschheid. Ook in timmeren, draaien, en dergelijk werk had hij veel ambitie. Nog kort geleden, op 80 jarigen leeftijd, werkte hij nu en dan in zijn atelier in een der bijgebouwen van zijn huis, waar eene vrij volledige verzameling werktuigen is bijeengebracht. Thans bepaalt hij zich, naar wij meenen, tot minder vermoeiende liefhebberijen, als druiventeelt en dergelijke

het eiland Marken in kaart, verrichte peilingen in de Zuiderzee, en bouwde het eerste telegraafstation te Barendrecht.

Op 24jarigen leeftijd werd hij ter beschikking gesteld van den Gouverneur Generaal v. N. Indië, vertrok den 26sten April 1834 met de *Olivier v. Noord*, kaptn. Gribbert de Jong, van Nieuwediep naar Batavia en kwam daar den 9den Augustus aan, na een reisduur dus waarin een tegenwoordige mailstoomer bijna tweemaal heen en weer kan varen.

Op 1 November vertrok hij met de bark *Elora*, kapitein Lunell, van Batavia naar Semarang. Typisch Indisch is de spoedorder voor deze nieuwe bestemming, die hem met zóóveel snelheid derwaarts deed vertrekken, dat hij zelfs geen tijd had om zijne boeken intepakken. Zij luidde, dat hij op staanden voet opnemingen moest gaan doen voor een nieuwe haven te Semarang. Dat was in 1834 — en eerst om ende bij 1860 werd met deze havenwerken een begin gemaakt! In dien tusschentijd vloeiden ruim 600 millioen guldens, als bijdrage en batig slot, uit Indie naar Nederland (*)

Te Semarang diende Stoll enkele jaren als aspirant-ingenieur, en vond er tevens den grootsten schat zijns levens: de vrouw die morgen zijne gouden bruid zal worden.

Betsy Mathilde Timmerman Thyssen werd den 1sten Mei 1821 te Malakka, dat sedert 1814 weder in handen der Hollanders was, geboren. Zij was de jongste dochter van den laatsten hollandschen Gouverneur dier bezitting, die deze na het bekende traktaat van 17 Maart 1824, waarbij ons recht op geheel Sumatra, daarentegen dat van Engeland op Malakka met Penang en Singapore werd erkend, aan de Britsche regeering overgaf. De heer Timmerman Thyssen ging zijn pensioen verteren te Batavia, dat dus ook de woonplaats werd der toen driejarige Betsy Mathilde.

Reeds op jeugdigen leeftijd verloor zij hare beide ouders, en kwam met hare oudere zuster Henriette Eugenie (voor eenige jaren als weduwe van den resident A. M. Bousquet te 's Hage overleden) onder voogdijschap van een vriend haars vaders, den vicepresident v/d Raad v. Indië Bousquet, te Buitenzorg wonende. Als meisje van 16 à 17 jaar verkeerde zij daardoor veel in het paleis van den G. G. de Eerens (1836 tot 1840), met wiens dochters zij intiem bevriend was. Een zekere commies Otto van Rees werd door het, om zijne vroolijkheid bekende, meisjesclubje nogal eens in de maling genomen; diezelfde commies overleeft thans in Nederland zijn lateren roem.

Den 3den Juni 1840 trad deze jonge dame, na te Semarang Daniel Frederik Stoll te hebben leeren kennen, met dien jongen man in het huwelijk. Stoll was toen ongegen. Honderden werden uit hunne pakhuizen kosteloos van padi en rijst voorzien. Meermalen gebeurde het daarbij, dat moeders en vaders hunnen kinderen het eten ontrukten, om hun knagenden honger te stillen. Aan de regeering stond Stoll een groot gedeelte van zijnen voorraad padi en rijst tegen inkoopsprijs af, onder beding dat deze in zijn bijzijn aan de bevolking zouden worden uitgereikt.

Niettegenstaande dit onvoordeelige begin, zette Stoll vele jaren met afwisselend geluk zijn rijsthandel en pellerij voort. Het gezin was reeds gezegend met verscheidene zoons, en de taak werd behoorlijk tusschen allen verdeeld. Mevrouw en de jongens kochten rijst en padi in; vader vergezelde hen wel soms naar de pasar, maar hield toch hoofdzakelijk het technisch beheer over de molens. Op de geheele onderneming was geen enkele vreemde opzichter te vinden; alleen later, toen ook tabaksaanplant er bij werd genomen (sedert 1869), kwam er een Europeesche boekhouder, een gewezen scheepsdokter, maar overigens deed het gezin alles zelf. Reeds te 2 uur 's nachts ging men en route, daar men zeer vroeg op de pasar moest zijn wijl anders rijst en padi door concurreerende Chineezen waren opgekocht; en eerst tegen 12 uur 's middags was men weêr t' huis.

Eene eigenaardigheid van deze tochten was het daarvoor gebruikte vervoermiddel, n. l. een rijtuig, in den regel bespannen met sapies. Soms gebruikte men ook paarden, maar vooral in den westmoeson verdienden sapies verre de voorkeur, daar zij het rijtuig door den modder haalden waar paarden het in den steek lieten. Die wijze van reizen veroorzaakte menig onaangenaam oogenblik aan heeren bezoekers uit de stad, o. a. den leden van de bij de onderneming betrokkene firma Dorrepaal en Co, die nu en dan den stand van zaken kwamen opnemen. In de bendy of karikel gezeten met vader Stoll of een der zoons naast zich, die zonder leidsels, alleen met gebaren en een klein zweepje, de sapies op den weg hielden, deed zulk een vreemdeling van benauwdheid geen mond open, klemde zich vast aan kap en bank, staarde recht voor zich uit, en herademde eerst als hij goed en wel in moeder Stoll's gastvrije woning was teruggekeerd. Toch waren Stoll en zijne zoons vrij zeker van hunne bespanning, want de sapies werden t'huis gefokt en speciaal voor het rijtuig gedresseerd. Over 't geheel werd door het gezin te Wirosarie veel aan den veestapel gedaan; zij hadden er een honderdtal koeien, 150 trekossen en ruim 200 schapen.

De reputatie, die de familie had bij de inlandsche bevolking, wordt in het binnenland weinig geëvenaard. Moeder Stoll was de vraagbaak voor zieken en behoeftigen, vader Stoll de vertrouwde voor kleine desa-belangen. Menig desaman kwam kleinen man te verwerven, dat hij ten slotte in zoo hooge mate bezat. Een zijner kenmerkende eigenschappen toch is de, bij den Europeaan vrij zeldzame, bij den inlander zeer geziene, deugd van een onverstoorbaar flegma. Daarvan zijn vermakelijke verhalen in omloop. Eens in de toko van den ouden heer Soesman (den grootvader van Frans) door zijn zwager Timmerman Thyssen (koopman te Semarang) te rijsttafelen gevraagd, reed hij te ± 1 uur van Soesman naar Thyssen's huis op Bodjong, bleef, toen de paarden voor het hospitaal niet verder wilden, rustig zitten lezen, en voegde een drietal hospitaalsoldaten, die kwamen sorongen, toe: »doe maar geen moeite, straks als 't wat koeler wordt zullen die paarden wel weêr loopen", hetgeen een der krijgslieden den uitroep ontlokte: »G. v. d. wat heeft die vent een geduld!" Te 3 uur 's middags kwam Stoll op de rijsttafel aan. Te Wirosarie klonk op een avond het brandsignaal toen de huisheer met een paar gasten een partijtje maakte, en men kwam zeggen dat een der loodsen in brand stond. De gasten sprongen op, maar Stoll zeide: »een oogenblik heeren; laten wij eerst het spel uitspelen."

Ook op zijne onderneming in Grobogan mocht de heer Stoll finantieel geen zegen ondervinden. Nadat hij in 1857, bij den rijstverkoop en pellerij, ook met de tabakscultuur was begonnen, ging dat aanvankelijk goed, maar de voortdurende daling der tabaksprijzen maakte weldra de cultuur niet meer loonend. Tegelijkertijd stegen de rijstprijzen meer en meer, waardoor winstgevende speculatie op inkoop en verkoop onmogelijk werd. Een en ander had ten gevolge, dat het echtpaar in 1869, schoon met weemoed in het hart, besloot de onderneming te verlaten. Toen dat besluit ruchtbaar werd, kwamen dagelijks honderden menschen van heinde en verre om de familie te smeken niet weg te gaan. »Zult ge 't hart hebben uwe kinderen te verlaten? Zult ge ons hier alleen durven laten?" Zoo ongeveer klonk het uit den mond dier eenvoudige lieden, onder huilen en snikken van de vrouwen. Dat alles maakte ook vader en moeder Stoll zenuwachtig; zij zagen tegen het afscheid op, en vertrokken stil te 2 uur in den nacht. Tot op den huidigen dag krijgen zij in hunne woning te Semarang af en toe bezoeken van menschen uit Wirosari.

Maar nog op aandoenlijker wijze blijkt, hoe zij daar in de herinnering der desalieden voortleven. Een vreeselijke dag werd er n. l. eens door hen beleefd. De tweede zoon John werd op jacht door een zijner jachtmakkers bij ongeluk doodgeschoten. Een der andere zoons kwam de tijding thuis brengen. De heer Stoll was te Goeboek, op het bruiloftsfeest van mej. Betsy White met den 2den luitenant der infanterie Mack, tegenwoordig gepensioneerd luitenant-kolonel of kolonel. Men in de borst getroffen, en overleed eenige dagen daarna.

Daniel Frederik, de volgende zoon, ging naar Europa om prof. Stokvis te consulteeren voor een hartkwaal, doch stierf op reis derwaarts in de Middellandsche zee.

Daarop volgde de reeds genoemde *John*. Terwijl dus de drie oudste zoons in den bloei der jaren werden weggenomen, mogen de vier andere, met hunne kinderen, het gouden feest der oude lui medevieren. Zij zijn:

Pieter Henry, administrateur der suikerfabriek Seloredjo (Soerabaja).

Alexander, idem van de fabriek Oemboel (Probolinggo).

Marie, assistent-resident van Malang.

George, indigoplanter te Lebaksioe (Tegal).

De eenige dochter *Henriette Mathilde*, die velen zich nog herinneren als een der schoonste en liefste meisjes van Semarang, huwde met den heer W. L. van der Burg, destijds chef van v. den Broek Veeckens & Co., en werd eenige maanden geleden, met man en kinderen naar Europa vertrokken, getroffen door het overlijden van den braven van der Burg. Slechts van verre en in gedachte kan zij dus aan het schoone feest der ouders deelnemen. Al deze kinderen, behalve Henriet, zijn geboren in het huis van Mevrouw de weduwe Klein te Bodjong. Bij deze, schoonmoeder van haar broeder Meyer Timmerman Thyssen en door haar van den weeromstuit ook mama genoemd, ging mevrouw Stoll telkens gastvrijheid zoeken wanneer een nieuw jeugdig Stolletje het voornemen te kennen gaf de wereld te komen bekijken.

Wat de kleinkinderen betreft — Stoll's oudste zoon Jan Willem liet drie kinderen na; Daniel Frederik, wiens weduwe te Zutphen woont, vier; Henry heeft er twee, Alex vier, Marie zeven, waarvan nog vijf in leven, George vijf, waarvan nog vier in leven, en Henriet vier. De oude lui verheugen zich dus in het bezit van 4 zoons, 1 dochter, 4 schoondochters, en 26 kleinkinderen.

Uit hetgeen gezegd is over de zoons zal men hebben opgemerkt, dat zij alle flinke posities in de maatschappij innemen en eene goede opvoeding moeten hebben gehad. Het is dan ook niet eene van de geringste verdiensten van de oude lui Stoll, dat zij te midden van alle wederwaardigheden en tegenspoeden veel zorg hebben gedragen voor het onderwijs en de opvoeding hunner kinderen. Uit den aard der zaak kon dat, vooral op eene plaats als Wirosari, niet alles in de puntjes gaan, maar met huisonderwijs werd zooveel mogelijk het ontbrekende aangevuld. Jan Willem, de latere ass.-resident, ging reeds op zijn achtste jaar met zijn oom Stoll naar Holland, die daar voor zijne opvoeding zorgde; Frits en John zijn te Semarang op kostschool geweest bij Collings, op

Planten en tuinieren is overigens meer bepaald het werk van Mevrouw Stoll. Het groote erf achter het huis te Bodjong is nagenoeg geheel beplant met allerhande vruchtboomen en geneeskrachtige gewassen. Eveneens was te Wirosari de tuin gevuld met alle soorten van vruchtboomen, vanille, groenten enz. Ook kweekte mevrouw daar veel bamboe, dit echter niet uit liefhebberij maar om te bezuinigen op de exploitatiekosten der onderneming. Van haar man en de zoons had zij n.l. vernomen, dat voor de tabakschuren zoo'n massa bamboe noodig was, en de kosten daarvan jaarlijks enorm toenamen. Niet lang daarna had zij uit eigen beweging erven gehuurd of verlaten erven opgekocht, en ze alle met bamboe beplant; binnen drie jaren waren de kosten van bamboe voor de onderneming tot een minimum beperkt. Met zóó'n huisvrouw is nog [illegible]ens wat aantevangen.

Overigens heeft mevrouw Stoll weinig vrijen tijd om aan hare vruchten en planten te besteden. Behalve toch de zorg voor haar huisgenooten, neemt nog steeds hare belangelooze toewijding voor lijdende medemenschen een groot deel van haar leven in beslag. Voor het aanwenden van inlandsche medicijnen, voor kinder- en bijzonder ook voor buikziekten heeft zij, durven wij zeggen, eene Indische reputatie. Ieder wil haar in zulke gevallen raadplegen; velen, die geen baat vinden bij den dokter, doen een beroep op hare welwillendheid. En nimmer wordt haar raad of hulp vergeefs ingeroepen. Zonder eenige aanspraak op belooning gaat zij, niettegenstaande haren hoogen leeftijd, nog schier dagelijks er op uit om hare kunde en ervaring ten beste te geven.

***

Is het wonder dat menschen, die op deze even bescheidene als nuttige wijze hun leven hebben besteed, zich verheugen in aller sympathie?

Zonder twijfel zullen de blijken van belangstelling morgen op hun gouden feest talloos zijn. Maar de groote, de innige feestvreugde, zal hun liggen in het hart. Want niet alledaagsch is het, dat twee trouwe echtgenooten, omringd van kinderen die de waardige kroon zijn hunner grijsheid, mogen terugzien op een vijftigjarig leven van zeedzaam geluk, kalme plichtsbetrachting en moedig te zamen geleden beproevingen.

P. B.

(*) Zie de opgave in Mr. N. P. v. den Berg's *Debet of credit*, blz. 59.

Nieuws uit Nederland (*).

3 Mei.

Den 27en April werden de Bataviasche bladen van 24 en 25 Maart, en den 29en die van 26 Maart in Nederland ontvangen.

—Den 1en Mei werden de Bataviasche bladen van 3—5 April, de Semarangsche en Soerabajasche van 27 Maart—3 April en de *Deli Ct.* van 2 April in Nederland ontvangen.

— Omtrent 's Konings gezondheid vernam het *Alg. H. Bl.* dat zich in het begin der vorige week weder een lichte keelaandoening heeft geopenbaard en dat sedert dien tijd de algemeene toestand iets minder gunstig is gebleven. Z. M. ontvangt intusschen dagelijks achtereenvolgens de verschillende heeren der hofhouding bij zich.

— De Eerste Kamer werd bijeengeroepen tegen 5 Mei, des avonds half negen.

— Het aantal in de Tweede Kamer aangevraagde interpellatiën zal wellicht nog met één worden vermeerderd, aangezien een der militaire afgevaardigden het voornemen heeft den minister van oorlog inlichtingen te vragen omtrent het commando over het veld leger.

— De memorie van antwoord op het kamerverslag over de spoorwegovereenkomsten zou waarschijnlijk eerst tegen de helft van Mei ingediend zijn, zoodat het niet te verwachten is dat de overeenkomsten vóór het Pinksterreces door de tweede kamer in openbare behandeling zullen worden genomen.

Het College voor de zeevisscherijen heeft in zijn geheel ontslag aan Z. M. den koning verzocht.

— Z. M. den Koning heeft aan den met den rang van luitenant-generaal gepensioneerden divisie-commandant jhr. A. R. J Klerck, het Grootkruis der orde van de Eiken kroon geschonken.

— Z M. heeft aan Nicolaas Jacob Tiedeman, vertegenwoordiger der stoomvaartmaatschappij *Nederland*, te Genua, vergunning verleend tot het aannemen der versierselen van ridder der orde van de Kroon van Italië hem door Z. M. den Koning van Italië geschonken.

— Aan den heer H. A P. H. Ravenswaay koopman te Semarang, tijdelijk verblijf houdende te Brussel is vergund het aannemen der versierselen van commandeur der orde van de Kroon van Hawaii, hem door den Koning der Hawaiieilanden geschonken.

— Bij den grooten staf van het leger is benoemd tot chef van het militair huis des Konings de met den rang van luitenant-generaal gepensioneerde generaal-majoor jhr. A. R. J. Klerck, en zulks ter vervanging van den vice-admiraal, adjudant-generaal der marine jhr. J. H. van Capellen, die benoemd is tot groot-officier. De generaal-majoor C. H. F. graaf Du Monceau, adjudant en particulier secretaris van Z. M. den Koning, wordt op pensioen gesteld.

— Bij kon. besluit is de minister van oorlog J. W. Bergansius, kolonel der artillerie, bevorderd tot generaal-majoor bij dat wapen De bevordering van den minister tot generaal majoor is geschied op voordracht van den ministerraad. De kolonel Bergansius staat in de ranglijst nog no. 5 voor bevordering, en is op 2 na de jongste kolonel, tot welken rang hij den 23 Maart 1887 bevorderd werd.

— Bij kon. besluit is benoemd: tot gouverneur der koninklijke militaire academie, de

— De heer G. Th. Philippi, lid van den gemeenteraad en der firma Philippi & Co. te Rotterdam, tevens directeur der Batjan-maatschappij, zal in laatstgenoemde hoedanigheid zich naar Indië begeven tegen half Mei, ten einde door eigen aanschouwing zich op de hoogte te stellen van de belangen der maatschappij.

— De feestelijk versierde zaal *Diligentia* te 's Gravenhage was op den avond van 1 Mei gevuld met een keurbende van helden, die in dienst van het Vaderland het ridderkruis voor Moed Beleid en Trouw hadden verworven. Onder de heeren werden opgemerkt de admiraal Gregory, oud-luit.-kolonel Verstege, met dr. Carsten, eere-commissarissen der vereeniging *Het eereteeken*, de luit.-gen. Verspijck, de vice-admiraal Van Gennep, de luit.-gen. Van der Heijden, de gen.-maj Wiegand, de luit.-gen. Bouwmeester, de schout-bij-nacht Spanjaard, Voorts tal van actief dienende officieren van het Nederl. en Indisch leger.

De Voorzitter der Tweede Kamer Jhr. Beelaerts van Blokland en eenige leden dier Kamer waren mede aanwezig.

De majoor Bruinsma wijdde den feestavond door in bezielde taal de loopbaan te schetsen van een waar vaderlander, den gepens. sergeant der artillerie G J Ter Woord, ridder der Mil Willemsoorde 3e klasse, een onderscheiding sedert de stichting der orde slechts aan twee militairen beneden den rang van officier te beurt gevallen. Sergeant Terwoord werd op verzoek van spreker binnengeleid, terwijl alle aanwezigen zich van hunnen zetel verhieven onder luid gejubel en niet eindigende toejuichingen. En de geestdrift steeg telkens meer, toen het publiek de belangrijke heldenfeiten van den eenvoudigen man uit den mond des sprekers vernam.

Daarna richtte generaal Verspyck het woord tot Terwoord en herinnerde in echte soldatentaal aan diens daden, toen hij onder hem diende. Namens de ridders bood hij hem een gemakkelijken stoel aan en aan diens vrouw het portret van haren man Terwoord had — zeide de generaal — wel niet den hoogsten rang, maar het braafste gedrag gehad, dat ooit een militair deelachtig kon worden.

Luitenant-kolonel Verstege herdacht koning Willem I en generaal Michiels, en bracht hulde aan den grootmeester der orde, den koning, onder het uitspreken der beste wenschen voor het koninklijk gezin.

Namens het bestuur dankte de voorzitter van »Het Eereteeken" Reedijk de sprekers.

Ter herdenking van het 75jarig bestaan der instelling van de militaire Willemsorde wapperde te 's-Hage de nationale driekleur uit de woningen van verschillende ridders en belangstellende stadgenooten.

— De gepensionneerde sergeant der artillerie van het O-I. leger G. J. ter Woord, ridder 3e kl. der militaire Willemsorde, bezocht den volgenden ochtend de kazerne van het regiment grenadiers en jagers, waar hij door den sergeant der jagers Bouwman, ridder 4e klasse der militaire Willemsorde, werd begeleid, terwijl de Kon. mil. kapel, die zich bij de kantine der onderofficieren had opgesteld, hem met fanfares begroette. Nadat het *Wien Neerl Bloed* was gespeeld, werd Ter Woord door den regiments-commandant ontvangen, en in de kantine der onderofficieren binnengeleid. Deze had door het aanbrengen van vlaggen en groen een recht feestelijk aanzien gekregen. Nadat de eerewijn was aangeboden heette de overste Verschoor den held van den dag welkom in de kazerne, welke hij 45 jaar geleden

lijke landgenooten, om werkzaam te zijn in het belang der ridders dier orde beneden den rang van officier. Het comité stelt zich ten doel zooveel mogelijk te zorgen, dat deze niet bezorgd behoeven te zijn voor het lot, dat hunne weduwen en weezen wacht. De Koning heeft het beschermheerschap dier Vereeniging aanvaard. Het comité roept den geldelijken steun in van het Nederlandsche volk. Aan het hoofd van het comité staat de luit.-generaal Verspijck.

— In een bijeenkomst van de afdeeling »'s-Gravenhage" van den R. K. Volksbond, werd door een der leden medegedeeld, dat het R K. dagblad, van welks oprichting in een vorige vergadering sprake was, binnen een paar maanden zal verschijnen. Voor het kapitaal is reeds meer dan voldoende bijeen. Eenige mannen van naam hebben zich met de redactie belast, terwijl het blad, wat de kerkelijke aangelegenheden betreft, zal staan onder geestelijk toezicht Een opwekking werd gericht tot alle aanwezigen om zich op dit blad, dat in het bijzonder de belangen der kath. kerk te 's Hage zal voorstaan, te abonneeren.

— Voor hen, die den dood aan het kapitaal gezworen hebben, zegt de *Arnh Ct*, biedt de jongste effectenveiling te Amsterdam een leerzame lectuur aan. Tegenover een klein aantal fondsen die boven of weinig beneden pari staan, blijkt uit de lijst de groote meerderheid van de kapitalen tot een klein, soms alleronbeduidendst bedrag te zijn verminderd Sommige aandeelen werden dan ook voor een spotprijs toegewezen Voor de Overijsselsche weverij en bleekerij werd $\frac{1}{4}$ pct gegeven; aandeelen in het dagblad de Amsterdammer $1\frac{1}{2}$ pct.; Union-Banks van den Staat Mississippi $\frac{1}{8}$ pct; Income bonds 3e hyp. Vicksburg Meridian spoorweg en shares in die maatschappij $\frac{1}{8}$ pct; Bonds Toledo-Peoria $\frac{1}{16}$ pct.

Toch werd eenmaal daarvoor door »kapitalisten" wel niet de volle 100 pct. betaald, maar toch zeker een aanzienlijk bedrag.

Niet alle kapitalen worden in aandeelen Deli-maatschappij belegd, welke nu 500 pct. staan.

— De centrale raad van den Sociaal-democratischen Bond heeft den heer C. Croll, wegens verschil van gevoelen met den heer Domela Nieuwenhuis, als redacteur van *Recht voor allen* ontslagen Reeds van den aanvang af nam Croll een ander standpunt in ten aanzien van het staatkundig program der socialisten. Croll stelt het individu boven den staat, terwijl Nieuwenhuis den staat boven het individu stelt. Volgens Croll's opvatting moet de individueele vrijheid de grondslag zijn van het staatsleven; hij ontkent elk recht van physieken dwang en meent dat dwang nooit kan leiden tot den socialistischen gelukstaat, dien de leider predikt.

— Bij vonnis der arrond.-rechtbank te 's-Gravenhage is F. Domela Nieuwenhuis 29 April veroordeeld om aan den heer v. R te betalen een som van vijftig gulden als schadevergoeding wegens een artikel door den eersten in het dagblad *Recht voor Allen* geschreven, en door welk artikel de heer v. R. zich gelasterd en beleedigd achtte. De rechtbank heeft beslist, dat het geïncrimineerde artikel beleedigend is voor den heer v. R., mitsdien F. D. N. veroordeeld tot het betalen van bovengenoemde schadevergoeding en tevens gelast, dat het vonnis zal worden aangeplakt aan het raadhuis te Amsterdam en aan dat te 's-Gravenhage.

— In den grooten veenpolder onder Weststellingwerf duurde de werkstaking …

Koning voor te dragen. Op welk artikel der Gemeentewet deze voordracht zou steunen, wordt niet in het bericht vermeld. Het adres is ter visie gelegd.

— Naar de *Tijd* vernam, zouden Donderdag 1 Mei tegen 10 uur op verschillende punten te Amsterdam, als Noordermarkt, Torensluis, Czaar Peterstraat en Sophiaplein, groepen werklieden bijeenkomen, om zich naar de Westermarkt te begeven en vandaar een bezoek te brengen aan den burgemeester in zijn nabijgelegen woning op de Keizersgracht. De troepen zouden in de kazernes geconsigneerd blijven, terwijl, evenals tijdens het palingoproer, detachementen in eenige Protestantsche kerken zouden worden gelegerd.

— De regeering had gelast, dat vooreerst zeker met het oog op 1 Mei in de garnizoensplaatsen, de telegraafkantoren tot 12 uur 's nachts moeten geopend blijven voor regeeringstelegrammen.

— De 1e Mei is kalm voorbijgegaan. De sociaal-democraten hadden de werklieden aangespoord, dien dag niet te arbeiden, maar aan dezen aandrang werd geen gehoor gegeven In de lokalen der sociaal-democraten te Amsterdam, Den Haag, Rotterdam enz. werden vergaderingen gehouden, waar een der voorgangers het woord voerde in den gewonen trant. Ook deze vergaderingen hadden geenerlei opschudding ten gevolge In Den Haag ontstond in de Veenestraat een oploopje door een grooten troep zingende en joelende socialisten, die een optocht hield, welke door de politie spoedig uiteengedreven werd.

— De vergadering der sociaal-democraten, welke 1 Mei in de zaal Walhalla in den Haag gehouden werd, woonden zeer velen bij. De politie waakte voor de orde op straat, die niet verstoord werd. Een piket huzaren trok nu en dan door de menigte, om de passage vrij te houden Nadat de huzaren waren ingerukt, verdween ook het publiek van de straten. Te middernacht was alles afgeloopen.

— Te Rotterdam heeft zich de volksbeweging op 1 Mei bepaald tot een vergadering in de zaal aan de Binnenrotte, die met roode vlaggen, banieren en het borstbeeld van Domela Nieuwenhuis was versierd. A. van Emmenes hield een toespraak. Een motie werd aangenomen, waarbij de noodzakelijkheid werd verklaard om den arbeidsdag op acht uren te bepalen. De bijeengekomenen gingen rustig uiteen. Van de zijde der niet-socialisten, waarschijnlijk door een paar straatjongens, werden later eenige ruiten van het lokaal ingeworpen. De politie deed de straat ontruimen, maar had moeite de bij herhaling samengeschoolde menigte uiteen te doen gaan.

— In den Haag had men niet veel verwachting van den »betoogdag". De Haagsche Sprokkelaar" schrijft daarover:

»Hetzij omdat we midden in de schoonmaakdrukte zitten, of omdat die 1e Mei de groote verhuisdag is, of omdat onze werklui er niets in zien, een dag loon weg te gooien — van deelneming aan die betooging verneemt men hier ter stede niets. Domela zal er Woensdagavond een »soirée" in het »Casino" aan wijden, maar daar blijft het dan ook bij. Eenige honderden menschen zullen elkaâr een paar uur lang in een snikheete zaal tot onderlinge benauwing verdringen, om den heer Nieuwenhuis en zijn partijgenoot van Emmenes, den aanvoerder der baggerlieden, te hooren spreken; er zal, misschien, zoowat evenveel rumoer zijn als er elken avond op het Spui heerscht voor de kazerne van het Huzaren en daarmede loopt waarschijnlijk

behandeld geworden. Als datum was voorloopig vastgesteld de 21ste Mei.

— Bij arrest van het gerechtshof te Amsterdam werd de straf, door de rechtbank aan Christina Goedvolk opgelegd (2 jaar) wegens diefstal van twee regenschermen en een stukje zeep, verminderd tot 6 maanden gevangenisstraf.

— In verband met het besluit der algemeene vergadering om in Nederland een lijkoven te bouwen, heeft het hoofdbestuur der Vereeniging voor Lijkverbranding uit zijn midden een commissie van drie leden benoemd, bestaande uit de heeren: A. J. C. J. S. Bergsma, te Amsterdam, jhr. H T. Hora Siccama, te 's-Hage, en M. Symons, te Rotterdam, om de zaak voor te bereiden en een voorstel voor de algemeene vergadering in te dienen. in het geheel hebben thans 18 leden de storting in het fonds voor lijkovens gedaan, die recht geeft op crematie voor rekening der vereeniging.

— De commissie voor de koloniale afdeeling van de Vereeniging ter behartiging van de Nederlandsche belangen op de tentoonstelling te Parijs heeft een schrijven verspreid, waarin ze haar dank betuigt aan allen, die haar gesteund hebben bij haar pogen onze Oost-Indische koloniën op de tentoonstelling een waardige plaats te doen innemen.

Zij herinnert aan het smaakvolle, aan inzendingen zoo rijke paviljoen op het Champ de Mars en aan de goedgeslaagde kampong, een der grootste aantrekkelijkheden van de tentoonstelling. Terwijl door de regeering geen steun is verleend, is geheel door vrijwillige bijdragen voor de koloniale afdeeling een som bijeengebracht van ongeveer f 15,000. Deels door zuinig beheer—(reis-, verblijf- en representatiekosten zijn door de leden der commissie persoonlijk gedragen),—deels door het op zich nemen van alle bureauwerkzaamheden is dit bedrag niet geheel uitgegeven, maar is er een overschot van pl.m. 25 pct.

De commissie stelt thans aan de deelhebbers van het fonds voor dit batig slot over te dragen aan de hoofdcommissie, daar de andere afdeelingen een aanzienlijk tekort hebben opgeleverd.

Zij vindt voor dit voorstel des te meer aanleiding, omdat het aan het hoofdbestuur, doordat het voor vloerlegging, schoonhouden en bewaking zorgde, te danken is, dat de kosten beneden de raming zijn gebleven.

Zij, die vóór 10 Mei niets van zich hebben laten hooren, worden geacht met dit voorstel der commissie in te stemmen.

— Naar aanleiding van de opmerkingen in het *Handelsblad* over de wisseling van perstelegrammen met Nederlandsch-Indië, schrijft de heer Van Thiel, inspecteur der Rijkstelegraaf, aan dat blad:

In uw nummer van 23 dezer wordt uwe meening uitgedrukt over de waarde van het besluit van den minister van waterstaat, bij hetwelk voor de wisseling tusschen Nederland en Nederlandsch Oostindië van telegrammen, welke voor de pers bestemde nieuwstijdingen bevatten, een verlaagd tarief wordt vastgesteld.

Die waarde is, volgens u, al zeer gering. zoo niet nul.

Nader wordt ook nog het gevoelen van uwen correspondent te Londen omtrent dat besluit medegedeeld.

Wat uwe eigene meening nopens den maatregel betreft, kan ik u verzekeren, dat de administratie er zich volstrekt niet mede heeft gevleid, door den nieuwen maatregel der pers een belangrijken dienst te bewijzen. Zij weet zeer goed dat de pers vele middelen ter

De heer van Asch van Wijck, wiens verblijf in deze republiek in verband staat met de bevordering van industrieele ondernemingen in deze republiek, was tevens de overbrenger van het Grootkruis van de orde van den Nederlandschen Leeuw, door den Koning van Nederland op den 19den Februari, den geboortedag van Zijne Majesteit, aan den Staats-President dezer republiek aangeboden. Vrijdagnamiddag werd in de raadzaal van den Uitvoerenden Raad, in tegenwoordigheid van al de leden, dit eereteeken door den heer Bergsma, consul generaal der Nederlanden voor deze republiek, namens den Koning, aan President Kruger overhandigd, terwijl de heer van Asch van Wijck in welgekozen bewoordingen het woord tot den President richtte. In antwoord hierop sprak Z. H. Ed., hoogelijk vereerd te zijn met de onderscheiding, die hij uit de handen van den Koning van Nederland ontvangen had en deze voorloopig aan te nemen, daar de Volksraad nog zijn goedkeuring hieraan moest hechten.

— Sedert een paar weken werd de tapperij van Nolten in de Elandstraat te Amsterdam bezocht door een paar net gekleede personen, die betrekkelijk groote verteringen maakten en steeds prompt betaalden. Ook in den vroegen ochtend van Zondag waren die personen daar aanwezig. Na eenigen tijd verscheen een derde, schijnbaar onbekende, die zich bij het tweetal neerzette en met hen een praatje aanknoopte; nog een poosje later trad een kort, gezet man met verweerd gelaat binnen. Het door hem bestelde werd spoedig gebruikt, en schijnbaar maakte hij zich gereed om weder verder te gaan; althans hij tastte in den zak en haalde zijn portemonnaie voor den dag, bij welke beweging een spel kaarten op den grond viel.

Nolten raapte het spel op en gaf zijn verwondering te kennen, dat zijn bezoeker speelkaarten bij zich droeg.

»Och", gaf deze ten antwoord, »dat is zoo vreemd niet; ik ben hofmeester aan boord van een Suez-boot; ik heb hedennacht de wacht gehad en dan maken we altijd een kaartje."

Het gesprek kwam op het spel, en onze quasi-varensgezel schetste de Chineezen als de hartstochtelijkste spelers. Hij zou hun spel eens laten zien. Alle aanwezigen werden aan tafel genoodigd, en weldra begon het Chineesche spel, dat niets anders was dan het bekende »kaartenschuiven."

Nolten werd uitgenoodigd voor de aardigheid een rijksdaalder te zetten. De hofmeester won, waarna Nolten zijn geld terugnam en verder niet medespeelde.

De beide eerste binnengekomenen schenen door het spel zeer opgewonden. Een van hen riep Nolten afzonderlijk en vroeg hem voor een oogenblik f 200 ter leen, waartoe deze, ofschoon niet dadelijk bereid, zich eindelijk liet vinden. Vier bankbiljetten van f 40 en zestien rijksdaalders werden den dagelijkschen bezoeker ter hand gesteld. Het spel werd voortgezet.

Toen Nolten een oogenblik in zijn benedenvertrek zich bevond, verwijderde zich de hofmeester zonder te betalen.

Dit opende Nolten de oogen, en hij wilde den persoon, wien hij f 200 ter hand gesteld had, grijpen, waarin hij evenwel door den derde werd verhinderd.

In dit oogenblik van verwarring maakten de beide bekenden zich uit de voeten, waarna Nolten door den laatst achtergeblevene op eenige stoelen werd geworpen, die daarna eveneens het hazenpad koos.

kolonel H. F. C. Hardenberg, commandant van het 3de regiment infanterie;

bij het instructie-bataillon te Kampen tot commandant van het corps, de majoor G. Luymes, van het 6de regiment infanterie.

— De bij het 7e reg. inf. nieuw-benoemde kapitein A. Berends heeft aangevraagd om weder voor 5 jaren gedetacheerd te worden bij het leger in Ned.-Indië.

— De 2e-luit. der infanterie Jhr. H. W. Storm van 's Gravesande, die voor 5 jaar gedetacheerd wordt bij het leger in Oost-Indië, zou den 17en Mei per stoomschip *Bromo*, van de Rotterdamsche Lloyd, zijn bestemming volgen.

— Aan den 2e luit. der infanterie J. J. le Roij, die bij het Indische leger is overgegaan, is, in afwachting van zijn vertrek derwaarts, verlof verleend.

— De 2e-luit. der inf. G. P. Hofman, die voor 5 jaar gedetacheerd wordt bij het Indische leger, zou den 24en Mei per stoomschip *Prinses Marie*, zijn bestemming volgen.

— De nieuwbenoemde officier van gezondheid 2e klasse bij het Indische leger S. W. van Hettinga Tromp is bij het koloniaal werfdepot beëedigd.

— De minister van oorlog heeft bekend gemaakt, dat bij niet voornemens is de officieren van de regimenten veld-art. voor rijksrekening een tweede dienstpaard te doen houden. De minister is evenwel geneigd hen in de kosten van stalling en verzorging te gemoet te komen.

— De kapt.-luit. ter zee A. J. Krabbe, kommandant van Zr. Ms. stoomschoener *Dolfijn*, heeft de opdracht ontvangen om, op zijn toch ten in het noorden van Nederland, door het verspreiden van circulaires als anderszins de aanwerving van jeugdig scheepsvolk voor de zeemacht te bevorderen. Inzonderheid de van de eilanden afkomstige jongens zijn zeer gewild bij de marine.

— De commandeerende off. van Zr. Ms. schroefstoomschip 1e kl. *Atjeh*, heeft de machtiging ontvangen de terugreis van Shat al Arab via Bushir en Bombay naar Oost-Indië te aanvaarden met bestemming naar Oleh-leh (Atjeh).

— Bevorderd tot doctor in de rechtswetenschap aan de rijksuniversiteit te Leiden de heer D. van Houweninge, geboren te Moordrecht, met academisch proefschrift, getiteld: »*De strafwetgevende macht der waterschappen.*"

— Aan de rijksuniversiteit te Leiden is het doctoraal examen in de rechtswetenschap afgelegd door den heer H. G. Hagen Jr.

— Aan de rijks-universiteit te Leiden is het doctoraal examen staatswetenschap afgelegd door den heer J. Loudon; en werd bevorderd tot arts, eerste gedeelte, mejuffrouw A. S. C. H. Hooijkaas.

— Het doctoraal examen in de rechtswetenschap is aan de universiteit te Amsterdam met goed gevolg afgelegd door den heer J. F. Muysken.

— Het doct. ex. in de godgeleerdheid is te Utrecht met goed gevolg afgelegd door den heer P. J. Cruse.

— Door den minister van koloniën zijn de heeren C Groll en J. W. Post gesteld ter beschikking van den gouverneur generaal van Nederlandsch-Indië, ten einde tijdelijk in dienst te worden gesteld bij den spoorwegaanleg aldaar.

— De afdeeling 's-Hertogenbosch der »Maatschappij tot bevordering van Geneeskunde" heeft aan de algemeene vergadering voorgesteld, te besluiten dat voor den genialen denker F. C. Donders een standbeeld zal worden opgericht, met medewerking van binnen- en buitenlandsche vak- en ambtgenooten.

(*) Uit de Fransche mail van 3 Mei.

voor het eerst als milicien betrad, wenschte hem er geluk mede dat hij kon bogen op een zoo schoon verleden en stelde hem aan de onderofficieren ten voorbeeld, als een man die op schitterende wijze zijne plichten voor Koning en Vaderland had vervuld.

Ter Woord dankte, zichtbaar aangedaan, voor de hem bewezen eer, en stelde een heildronk in voor den bloei van het regiment.

Beide sprekers werden daverend toegejuicht.

— Voor de navolgende oproeping is in de Nederlansche bladen plaatsing verzocht:

Vereeniging tot bevordering der belangen van ridders van de Mil. Willems Orde: »Moed, Beleid en Trouw".

Nu heden het 75jarig bestaan der militaire Willems Orde herdacht wordt, hebben wij ondergeteekenden ons tot een comité vereenigd, om werkzaam te zijn in het belang der Ridders van die Orde, beneden den rang van officier.

Wij wenschen hun, wanneer ze uit den militairen dienst treden, het leven in de burgermaatschappij te vergemakkelijken; hen te ondersteunen, wanneer zij buiten eigen schuld in armoede geraken; hen behulpzaam te zijn bij het zoeken naar een betrekking.

Wij willen zooveel mogelijk zorgen, dat zij, die in het belang van ons vaderland de eer onzer vlag ophielden en een voorbeeld gaven van zelfopoffering, niet bezorgd behoeven te zijn voor het lot dat hun weduwen en weezen wacht.

In den aanhef der wet van 30 April 1815 zeide Z. M. koning Willem I, dat de verleening der Orde »bijzonder geschikt is tot opwekking en aankweeking der militaire deugden."

Aan de aankweeking der militaire deugden heeft elk volk behoefte. De militaire Willemsorde houdt een ideaal omhoog van tucht, onzelfzuchtigheid, plicht, vaderlandsliefde en eer. Ze geeft wijding aan zekere daden van zelfopoffering, die zonder berekening, zonder dat op gevolgen gelet wordt, verricht worden alleen omdat ze plicht zijn, omdat de eer gebiedt.

Onze geëerbiedigde Koning, volkomen instemmende met ons denkbeeld, heeft reeds het beschermheerschap aanvaard der te stichten vereeniging.

Hartelijk hopen wij, dat wij ook gesteund zullen worden door onze landgenooten, nu wij uit giften en jaarlijksche bijdragen pogen een fonds bijeen te brengen, om der keurbende van onze koninklijke marine en van ons leger, zoowel hier als in Indië, te toonen, dat ons volk den mannen dankbaar is, die de eer der vlag hoog houden.

Landgenooten, steekt met ons den ridders der M. W. O. bij het intreden in de burgermaatschappij de broederhand toe!

Amsterdam, 30 April 1890.

Luit.-generaal jhr. G. M. Verspijck.
Luit.-generaal K. van der Heijden.
Vice-admiraal jhr. F. de Casembroot.
Generaal-majoor J. H. Romswinckel.
Mr. G. van Tienhoven.
Mr. S. A. Vening Meinesz.
Jhr. mr. G. J. Th. Beelaerts van Blokland.
Mr. J. G. Gleichman.
Mr. F. J. M. A Reekers.
Mr. E. N. Rahusen.
G. A. baron Tindal.
Kolonel F. A. van Braam Houckgeest.
Luitenant-kolonel A. A. F. Lanzing.
Majoor J. F. D. Bruinsma
» A. D. J. de Man.
» G. de Wijs.
Charles Boissevain.

— Den 29 April werd het vijf-en-zeventigjarig bestaan herdacht van de Militaire Willemsorde. Bij die gelegenheid heeft zich een comité gevormd van hoofdofficieren en andere aanzienwaar voort, doch algemeen was zij niet, in zooverre als bij een drietal kleinere bazen, die aan de eischen der arbeiders toegegeven hebben, de werkzaamheden hervat zijn, zonder dat dit belet geworden is. Te Oldelamer is men tot een accoord gekomen. Daarentegen hebben de werkstakers van Scherpenzeel de arbeiders in Nijetrijne gedwongen, eveneens het werk te staken. Donderdag 1 Mei begaf zich een groot aantal werkstakers naar Langelille. Terstond volgden hen de maréchaussées langs den Zwarten Weg, den eenigen die naar de venen loopt. De arbeiders lieten hen voorbijgaan, doch terwijl de bereden manschappen postvatten om den troep tegen te houden, maakte deze rechtsomkeer en snelde naar Nijetrijne. Vóór de maréchaussées, die een omweg maken moesten, daar waren aangekomen, hadden zij hun doel bereikt en den arbeid doen staken. Te Stob begat werd de arbeid hervat. Onder Echten hebben de trekkers en turfmakers het werk gestaakt. Tot dusverre is er echter geen geweld gepleegd tegenover de arbeiders, die willen doorwerken. In Opsterland bleef de toestand dezelfde. Alleen werd in de Tijnje aan de bazen, die toegegeven hebben, toegestaan te laden.

— Op 27 April vergaderden te Amsterdam een 500 tal diamantwerkers, ter behandeling van de vraag wat er voor hen tegenover den bestaanden nood te doen valt. De gedachtenwisseling werd ingeleid door den gezel D. Fetter, die in gematigde bewoordigen en op flinken trant den kwaden toestand uiteenzette waarin de vakgenooten, dank zij het speculatieve drijven der *Beers Consolidated Mine-Compagny*, zijn komen te verkeeren en waartegen voor het oogenblik niets te doen valt. Voor een verbetering in de toekomst kon hij echter een middel aan de hand doen, en dat zou zijn een werkdag van 8 uur tegen het gewone dagloon.

Na hem voerden verschillende sprekers het woord, o. a. Fortuijn, die zijn gehoor vereeniging en aansluiting bij den sociaal-democratischen Bond aanried. Een drietal moties werden ingediend, waarvan er één strekte om verontwaardiging er over uit te spreken, dat Rothschild te Londen, 200 pond sterling aan het comité tot hulpbetoon in Amsterdam had durven zenden en om te kennen te geven, dat men het dat comité hoogst kwalijk nam, die gift niet te hebben afgewezen.

Een motie, strekkende om de wenschelijkheid uit te spreken van het bijeenroepen eener groote meeting, waar alle diamantwerkers zouden kunnen bijeenkomen ter bespreking van de middelen, die tot den achtuurschen werk dag zullen leiden, werd aangenomen.

De vergadering bleek algemeen zeer weinig ingenomen met het optreden van die stadgenooten, die hebben gemeend door giften en gaven in den nood te zullen kunnen voorzien.

— In den avond van 30 April had in het gebouw *Casino* in de Wagenstraat te 's-Hage een bijeenkomst plaats van een zeer groot aantal werklieden. De socialist van Asdonk presideerde. Om een roode vlag geschaard zong een socialistisch mannen- en meisjeskoor een lied, waarna Domela Nieuwenhuis een rede hield. Hij betoogde dat de werkdag op acht uren moest worden gesteld Een motie van die strekking werd door het opsteken der handen aangenomen verklaard. Na een collecte voor de werkstakers te Enschede ging men, onder het zingen der *Marseillaise* uiteen.

— Aan den Gemeenteraad van Amsterdam is een adres gericht door J. A. Fortuijn c. s., verzoekende den burgemeester te bewegen, alsnog vergunning te verleenen tot het houden van een optocht op 1 Mei, en bij weigering het ontslag van den burgemeester aan den

deze groote betooging ten onzent af, die weinig in den geest der practische Hollanders valt."

— De betooging te Leeuwarden is zeer rustig afgeloopen. Tusschen de zeven en acht duizend waren uit geheel Friesland naar de hoofdstad gekomen en de toevloed was zoo groot, dat geen zaal ruim genoeg was de menigte te bevatten. De heeren Dijkstra, van Zinderen Bakker en Vitus Bruinsma voerden het woord en herhaalden hunne redevoeringen voor hen, die in de zaal eerst geen plaats hadden kunnen vinden.

De heer van Zinderen Bakker betoogde de wenschelijkheid van een normalen werkdag met vaststelling van een minimum werkloon Hij wees op het toenemen van het bezit aan de eene zijde en de toenemende armoede van den werkman aan den anderen kant, die hij toeschreef aan den stoom, welke den werkman tot zegen zou kunnen strekken, maar een vloek is, wijl hij door het kapitaal ten voordeele van het kapitaal werd geëxploiteerd. Hij had een ontwerp gemaakt tot regeling van het privaat bezit. Hij noemde de werkstakingen een ziekteverschijnsel, maar zij waren het uiterste redmiddel van den werkman, die overgelaten is aan de willekeur van de patroons, welke weigeren overeenkomsten te maken. Deze menschen achtte hij staatsgevaarlijk. Hij hield zich vast overtuigd van de eindelijke zegepraal in dezen strijd.

De heer Vitus Bruinsma keurde de maatregelen af door de overheid tot het handhaven der orde genomen. Hij wees op den ongunstigen toestand der bakkersgezellen, en haalde voorbeelden aan van bakkers, die een werktijd van 18, 19, 20, ja zelfs van 25 uren eischten

Er werd druk gecollecteerd ten behoeve der werkstakers in de veenderijen te Boets.

— Dat de Friezen, onder wie steeds zulk een goede geest heerscht, thans, tot hun groot nadeel, gehoor geven aan de leiders der werkstakingen, is toe te schrijven aan de armoede en den achteruitgang van zaken. De oorzaak hiervan wordt in een schrijven uit Leeuwarden aan het *U. D.* verklaard:

Die achteruitgang is, zoo niet geheel, dan toch voor een aanzienlijk deel daaraan te wijten, dat de voornaame landbezitters in dit gewest niet meer, zooals hunne kloeke voorouders, in hunne kasteelen en op hunne goederen wonen en door hun voorbeeld den ondernemingsgeest wakker houden en de renten hunner uitgestrekte bezittingen weder vruchtbaar maken in de streek, waar zij worden opgebracht.

De kasteelen en landgoederen zijn, helaas, meerendeels onbewoond en de eigenaren verblijven, hetzij in de vorstelijke residentie, hetzij in de omstreken van Arnhem of in het buitenland en verteren daar het geld, dat in Friesland is gewonnen en waarmede zij daar welvaart en tevredenheid hadden kunnen verspreiden.

Wij kennen dan ook bijna geen grooter ramp voor een landstreek dan dat de groote grondeigenaren haar verlaten en elders zich vestigen.

Mochten de Friesche edellieden en patriciers dit eindelijk beseffen en weder de prachtige woonsteden hunner voorvaderen betrekken, er zou spoedig een omkeer in de gemoederen plaats grijpen en Domela Nieuwenhuis en zijne volgelingen zouden hier niet langer een geschikten bodem vinden voor hun verderfelijken raad.

— Te Zaandam zou binnenkort een openbaar debat gevoerd worden tusschen den heer Domela Nieuwenhuis en den predikant W. Bax, aldaar, over »de eischen der arbeiders", welk onderwerp door den heer Domela Nieuwenhuis onlangs daar ter plaatse was

dienste staan, om zich op voordeelige wijze nieuwstijdingen te verschaffen en dat somige der wegen, die zij daartoe inslaat, voor haar te verkiezen kunnen zijn boven dien, welke nu door den minister is geopend. Maar toen aan zijn Excellentie de vraag was gedaan, of het niet mogelijk ware, voor de wisseling van perstelegrammen tusschen Nederland en Ned.-Indië dezelfde gunstige voorwaarden te stellen, welke reeds tusschen Engeland en Australië in werking waren, heeft zij gemeend, den minister in overweging te mogen geven, te trachten, die voorwaarden ook voor de hier bedoelde pers telegrammen te bedingen. Het Britsche Telegraafbestuur, daarover geraadpleegd, had geen bezwaar en gaf de regelen op, welke van toepassing waren voor de verzending langs den weg, dien onze telegrammen zouden hebben te volgen. Aan die regelen diende men zich hier nu ook te houden. Zij werden overgenomen uit een gedrukt voorschrift, de telegramwisseling uit Azië, Afrika en Australië betreffend en ten titel voerend: Conditions on which Press Telegrams will be accepted at reduced rates.

Nog eens, de administratie stelde zich niet voor, dat door het besluit aan de pers een weldaad zou worden bewezen, wel dat een gelegenheid te meer werd geopend, waarvan de pers misschien onder sommige omstandigheden met voordeel kon gebruik maken.

Uw correspondent brengt eenige der elders bestaande bepalingen omtrent de schatting en overbrenging van perstelegrammen in herinnering. Met belangstelling werd ook hier daarvan kennis genomen. Maar hun, die de regelen, bij het thans gewraakte besluit gesteld, aan die bepalingen zouden willen toetsen, mag ik zeker wel verzoeken, in het oog te houden, dat hetgeen voor binnenlandsch en Europeesch verkeer geldt, zich niet maar zoo met de voorwaarden voor het persverkeer met andere werelddeelen, waarvoor men ook van de groote kabelmaatschappijen afhankelijk is, laat vergelijken.

Daarop antwoordt het *Handelsblad*:

Wij zeggen den geachten inspecteur dank voor zijn inlichtingen, waaruit de goede bedoelingen van de administratie der telegraphie duidelijk blijken. Wij blijven echter van gevoelen, dat de dagbladen van de aangeboden verlaging weinig of geen nut zullen trekken wegens het bezwarende der daarbij gevoegde voorwaarden. Daar deze echter afhankelijk zijn van de regelen, door de betrokken Engelsche telegraaf-maatschappij gesteld, begrijpen wij dat op wijziging daarvan niet verder kon worden aangedrongen.

Wèl echter nemen wij de vrijheid, naar aanleiding van de betuiging des inspecteurs, dat hij met belangstelling van de mededeeling van onzen Londenschen correspondent heeft kennis genomen, hem de verbetering van het binnenlandsch tarief aan te bevelen. Door den vorigen minister van waterstaat, handel en nijverheid is dat tarief aanmerkelijk verhoogd, zonder dat uitzonderingen zijn gemaakt voor de pers, zooals die in Engeland gelden. In plaats van naar voortdurend stijgende opbrengst te streven door toepassing van een lager tarief, zooals bij de posterijen en het spoorwegverkeer doeltreffend is gebleken, heeft men bij de telegraphie zijn toevlucht genomen tot een duurder heffing, welke de uitbreiding van het gebruik tegenhoudt. Wij hopen, dat het in de bedoeling van den tegenwoordigen minister ligt, spoedig een anderen weg in te slaan.

— De heer jhr. van Asch van Wijck, burgemeester van Amersfoort en lid der Tweede Kamer, en zijn echtgenoote bevinden zich thans te Pretoria in de Transvaal. De *Volksstem* schrijft:

Van de vertering was evenmin iets betaald:

Uit Atjeh.

(Particuliere corr. van *De Locomotief*.)

Kotta Radja, 21 Mei.

Het mahomedaansche nieuwjaar is hier zeer kalm afgeloopen.

De posten werden zeer licht beschoten.

Op dien dag werd van uit de bevriende kampong Atet achter Nesoeh op de wacht aan de oosterpoort van Nesoeh geschoten, juist toen de officier (2e luitenant Kerkhof), belast met het visiteeren der wacht, aldaar stond. De kogel sloeg op eenige passen links van hem in den grond.

— Van Edi zijn de berichten nog altijd ongunstig.

De vijand houdt nog steeds de bentings op ± 2000 meters van onze versterking bezet.

Na onze nederlaag, of zachter uitgedrukt, na onzen gedwongen terugtocht uit gebrek aan munitie, groeide het aantal moslemins aan.

Van onzen kant werd niet weder tegen die benting opgerukt, vermoedelijk, omdat er op versterking werd gewacht.

Heden morgen vertrokken naar Edi, de kapitein Meijer als afd. chef van den Staf, 25 cavalleristen onder den 1en luitenant Posno en eene sectie bergartillerie onder den 1en luitenant Knoop.

Omtrent het ageeren op den 15en dezer door onze troepen, zal ik u later melden, tot nu toe zijn de berichten daaromtrent te eenzijdig en partijdig.

Het verwonden van den 1en luitenant-adjudant Oudendal, had plaats toen hij van het vuurgevecht terug werd gezonden naar benting om munitie te halen, onder escorte van 25 bajonetten. Halverwege de benting werd die officier aangevallen door een Atjeher, die uit het hooge gras opsprong en hem met een lang grasmes een houw over zijnen rechterarm gaf, terwijl drie andere Atjehers zich bij den weg schuil hielden.

De sergeant-majoor Bongers schoot toen den aanvaller dood en liet toen op de 3 anderen vuren, met dat gevolg, dat onze 3 vrienden geen tahoon baroe meer zullen vieren. Zij werden herkend tot het volk van den Radja van Edi te behooren. Men moet het toch altijd van zijne vrienden hebben!

Er zijn slechts 9 gewonden hier in het hospitaal aangekomen, vermoedelijk zijn de anderen nog niet vervoerbaar.

Met de boot, die gisteren van Edi kwam, werden ook drie gevangene Atjehers overgebracht, ook de Djaksa is van daar teruggekomen, omdat zijne echtgenoote hier ernstig ziek is.

Overmorgen zal er vermoedelijk tegen den vijand opgerukt worden, zoodra artillerie en cavallerie aldaar zijn gearriveerd.

Berichten hieromtrent zullen u spoedig worden toegezonden.

Sentot.

Met de gewonden, zoowel officieren als minderen gaat het goed.

S.

Bij dit Blad behoort een Tweede Blad, inhoudende :

De Fransche Mail ;
Feuilleton ;
Staats-Loterij ;
Passagiers ;
Advertentiën.

NEDERLANDSCH-INDIË.

SLUITDAGEN DER MAILS
IN
DE MAAND JUNI.

Te Semarang,	*Te Batavia,*
F. 4—18.	F. 7—21.
E. 9—23.	E. 12—26.
H. 7—14—21—28.	H. 10—17—24.

Te Soerabaja.
F. 3—17 ;
E. 8—22 ;
H. 6—13—20—27.

Queensland Royal Maillite.
Te Semarang, 2—16 | *Te Batavia,* 5—19.
Te Soerabaja 1—15 Juni.

MAANSTAND.
V. M. 3 Juni. | N. M. 17 Juni.
L. K. 10 Juni. | E. K. 23 Juni.
's morgens 8 uur therm. 82° barom. 76
's namidd. 3 » » 86° » 76

UIT DE INDISCHE BLADEN.

EDI. Omtrent den toestand te Edi, zegt de *Deli. Ct.* van 21 Mei, zijn wij in de gelegenheid het volgende mêêtedeelen :

De staat van zaken is de laatste tijd zeer verergerd; de Edireezen schijnen er genoeg van te hebben en doen niets meer dan hun versterkingen bewaken. De Radja heeft blijkbaar geen macht om hen te dwingen handelend op te treden en zelfs het versterkte huis van een der hoofden is in handen van de Moslemins gevallen; de Overste is uitgerukt om hen van daar en uit de heuvelen te verdrijven, maar dat is niet gelukt; integendeel met een verlies van 3 dooden en 25 gewonden is hij moeten terugtrekken, zoodat we nu waarschijnlijk een groote expeditie te wachten hebben. Het is een eigenaardige toestand; tegen de benting hebben de kerels nog niets gedaan, omdat ze na de ondervinding van verleden jaar geen trek hebben in de vlakte te komen. Onder de gewonden zijn kapitein Bijlevelt (schotwond in den rechterarm) en luitenant Kesler (een niet gevaarlijk schot langs den rechterslaap); bovendien heeft de adjudant Oudendal een klewanghouw van een fanatieken Atjeher gekregen die uit een huis aan den kant van den weg op hem toesprong, hij is vrij zwaar getroffen aan de rechterhand; de dader is onmiddellijk neergeschoten en ook eenige Edireeren, die in de nabijheid stonden, zijn in de verwarring gedood of gewond.

Wat er nu gebeuren zal is nog onzeker; misschien verloopen de lui nog wel aan het eind der Poeasa, maar het is te vreezen dat

» » J. D. TUPANG, tweede prijs,
» » F. J. VAN WIN, derde prijs,
» » H. C. VODEGEL, vierde prijs,
» » FERGUSON, vijfde prijs.

Voor den vijfden prijs hadden de heeren Ferguson, J. W. Vodegel en P. H. Retel een gelijk aantal punten, daar de heer Ferguson echter één roos meer had geschoten, werd hem de prijs toegewezen.

Na afloop van het concours nam de president der Vereeniging, de heer Van Delden, het woord en wenschte de winners hartelijk geluk met de behaalde prijzen. Hij wees op het nut der bedrevenheid in het schieten en spoorde de leden aan om de oefeningen trouw bij te wonen.

DE VOORSTELLING, gisteravond door de gymnastiek en schermvereeniging der onderofficieren van het 5e bataillon alhier in den schouwburg gegeven, was tamelijk goed bezocht. De resident, de plaatselijke commandant en een aantal officieren woonde de uitvoering bij. Er werd keurig geschermd en uitmuntend gewerkt aan de gymnastiek toestellen. De comieke voordrachten en kluchtige scènes brachten de lachspieren van het publiek aanhoudend in beweging. Tusschen een paar nummers van elke afdeeling voerde het groot orchest, met vrijwillige medewerking, een paar concertstukken uit.

CON AMORE. De muziekvereeniging. *Con Amore* zal den 8en of den 15en dezer een concert geven. Een uitgelezen programma wordt door de werkende leden daarvoor ingestudeerd.

SOCIETEIT AMICITIA. Heden avond om negen uur zal, bij gelegenheid van de aanwezigheid van het 6e bataillon alhier een réunie met dames in de societeit *Amicitia* worden gehouden, waarbij de kapel van het 5e bataillon infanterie zich in den tuin zal doen hooren.

De officieren hier in garnizoen, doch die geen lid zijn der societeit, hebben heden avond vrijen toegang tot de réunie teneinde hen in staat te stellen met hun collegas van het 6e bataillon, vóór het vertrek, naar Edi nog een gezelligen avond door te brengen.

SCHUTTERIJZAKEN. De schutterij, die morgen aan het 6e bataillon uitgeleide zal doen, moet daartoe om 2 45 u. aantreden voor het schutterij-bureau bij het arsenaal.

SNELLE OVERPLAATSING. Zaterdagavond werd hier den telegraphischen last ontvangen om twee officieren van gezondheid van dit garnizoen aan te wijzen voor de expeditionnaire colonne naar Edi en reeds gistermorgen vertrokken de heeren Tamson en Van der Harst van hier. De heer Tamson per *Sindoro* naar Batavia om daar de ambulance gereed te maken en de heer Van der Harst per spoor naar Soerabaja, om daar over te gaan aan boord van de *Prins Alexander* en op dien bodem de ambulance in gereedheid te brengen voor de cavalerie, genietroepen, artillerie en dwangarbeiders die met genoemd stoomschip naar Edi zullen worden verscheept.

Door het plotselinge vertrek van beide officieren van gezondheid der tweede klasse, die zich in een drukke civiele practijk mochten verheugen, blijvens thans voor den dienst in het hospitaal alhier over de officieren van gezondheid Rijmans van Anrooy, Schönian en Kievit, terwijl er zeven doktoren moeten zijn. De drie overgebleven artsen moeten dus meer dan dubbelen dienst verrichten tenzij het incompleet spoedig wordt aangevuld.

officieren der schutterij voor de beleefdheid aan zijn corps bewezen.

De generaal oordeelde het daarop raadzaam de manschappen van het 6e bataillon het kwartier te doen betrekken, waarna dit, nadat de schutterij en het 5e bataillon er voor had gedefileerd, zijn intrek nam in het kofferpakhuis op den aloon-aloon.

Aangezien de *Tambora* eerst om één uur morgen van Batavia hier ter reede kan zijn, zal het embarkement eerst omstreeks vier uur des namiddags plaats hebben. Het geheele 6e bataillon, met zijn eigen kwartiermeester en ambulancepersoneel, dat voor het grootste gedeelte van het hospitaal personeel hier is genomen, gaat met de *Tambora* naar Edi.

Met genoegen vernamen wij dat zich gisteren uit de burger ingezetenen dezer plaats nog gauw een commissie gevormd heeft, om de troepen voor Edi een feestelijk uitgeleide te doen. Daartoe werd heden morgen de volgende circulaire verspreid:

Ingezetenen van Samarang.

De ondergeteekenden stellen U voor om op morgen, Dinsdag, den 3en Juni, de expeditionnaire troepen naar Edi aan den Kleinen Boom uitgeleide te doen en met een heildronk goed succès toe te wenschen:

(w.q.) B. V. FOUTHUYSEN
» W. HEN VAN RIJNBERK
» J. VAN HOLST PELLEKAAN
» G. METGER
» J. T. GERLINGS
» MR. C. TH. VAN DEVENTER
» A. PRINS
» MR. P. BROOSHOOFT
» A. C. DINGER
» J. G. L. HOUTHUYSEN.

Door den korten tijd waarover de commissie te beschikken heeft, is het zeer goed mogelijk dat de circulaire met daarbij behoorende inteekenlijsten niet aan allen, die iets voor het feestelijk uitgeleide wilden bijdragen, is aangeboden. Voor hen, met wie dit onverhoopt het geval mocht zijn, liggen lijsten ter inteekening beschikbaar in de leeszaal der societeit *Amicitia* en op het administratiebureau van dit blad.

(Onder het afdrukken vernemen wij dat binnen een paar uren tijds voor f 1200 was ingeteekend, zoodat de deelneming niets te wenschen overlaat.)

DE AERONAUT, de heer Spencer, die zich thans te Soerabaja bevindt en gisteren daar met een luchtballon is opgestegen en vervolgens per parachute weder naar beneden is gekomen, wil ook Semarang bezoeken, als hij eenigszins zekerheid heeft dat hij hier voor f 1000 aan entreekaartjes zal verkoopen. Daar hier geen gasfabriek is, moet hij het voor de vulling van zijn ballon noodige gas van Soerabaja medenemen, waardoor hij in aanzienlijke kosten vervalt. Het is daarom dat hij niet zonder eenige garantie naar hier kan komen.

KADASTRALE METINGEN. In onze telegrammen van Zaterdag jl. komt voor dat artikel 4 van *Staatsblad* 1880 no. 137 met 1 Juli a. s. in werking treedt. Dit is foutief en moet zijn *Staatsblad* 147, welk *Staatsblad* regelt het gebruik dat van de uitkomsten der kadastrale metingen is te maken in de gerechtelijke acten betrekkelijk den eigendom en andere zakelijke rechten op onroerende goederen. De bepalingen van dat besluit zullen op dien datum in werking treden voor de kadastrale afdeelingen der residentiën in dat telegram genoemd.

OMKOOPERY. Te New-York is weer sprake van omkoperij in het gemeentebestuur. Een redacteur van de Evening Post, welks blad daaromtrent het een en ander meedeelde, werd wegens laster in hechtenis genomen, maar na behandeling van zijn zaak voor het gerecht door de gezworenen vrijgesproken. Er is door het Staatsbestuur een commissie benoemd om de zaak te onderzoeken.

EEN OMWENTELING. In Paraguay moet weêr een eene omwenteling zijn uitgebroken, waaraan dooden en gewonden te pas kwamen en die vergezeld ging van de gewone afbreking der telegraphische gemeenschap, zoodat het gerucht vrij spel heeft. 't Zal dus misschien later nog wel weêr medevallen.

GEDOOD. Een zoogenaamde »kanonman," Tock genaamd, is dezer dagen te Bergen (Henegouwen) treurig verongelukt. Terwijl bij zijn grooten toer verrichtte en een geladen kanon op den schouder droeg, dat onderwijl afgeschoten moest worden, sprong het te sterk geladen stuk geschut en de ongelukkige man was onmiddellijk dood.

GEZONKEN. Een klein pleiziervaartuigje, de *Albatros*, waarmede een viertal marine-officieren een tochtje maakten, is op de reede van Texel lek gesprongen en spoedig daarna gezonken. De reizigers werden juist bijtijds door haringvisschers gered en te Nieuwediep aan wal gebracht. Ook het scheepje werd onder water drijvende, op sleeptouw genomen en in de haven gehaald. De redders ontvingen een ruime belooning.

EEN ZONDERLINGE VERDEDIGING. Tegen een baldadig student in de rechten te Leiden, die in den Haag een person mishandelde, toen deze een paar dames te hulp kwam, die door twee studenten werden lastig gevallen, vorderde de subst. officier van justitie bij de rechtbank 8 dagen gevangenisstraf. De beklaagde voerde de voor een student in de rechten zeker zonderlinge verdediging aan, dat de mishandelde verzocht had, de zaak niet te vervolgen, waarop de voorzitter hem deed opmerken, dat dit natuurlijk niet van dien persoon afhing, en in geval zooals beklaagde meende aanleiding zou kunnen geven tot het opleggen van een lichtere straf.

Financieële en Industrieële Mededeelingen.

CULTUURMAATSCHAPPIJ BISMOH. Ter 28 April te Amsterdaam gehouden jaarl. algemeene vergadering der cultuurmaatschappij *Bismoh*, opgericht den 7 Maart 1889, werd een gunstig verslag uitgebracht. Van den aanplant, groot 500 bouws, zijn 350 met koffie en 150 met kina beplant. De oogst 1889 viel, niettegenstaande uiterst vochtige weersgesteldheid, zeer mede. Alhier werden 2127 picols aangebracht, en daarvan 1788 tot 56 ct. per kilo verkocht. De totale koffieoogst bracht alhier f 121,942 op, na aftrek van vrachten, assurantie en bereiding. De uitgaven in Indië aan exploitatie, afscheepkosten, pikolgelden en salarissen beliepen f 59,946.

Voor oprichters-kosten werd f 1173, voor generale onkosten f 1097 afgeschreven, zoodat 160,750 winst ter verdeeling overblijft. Voorgesteld werd, daarvan f 15,187 voor reserve en f 5062 voor tantièmes te bestemmen, en 9 pct. dividend aan de aandeelhouders uit te keeren. Dienovereenkomstig werd beloten. Het verslag en de balans werden goedgekeurd.

De oogst 1890 laat zich alweder door ongunstige weersgesteldheid, ongunstig aanzien. De opbrengst wordt op 600 à 700 picols geraamd, doch de kina staat beter, zoodat toch

Telegrafisch Gedeelte
VAN
DE LOCOMOTIEF VAN 2 JUNI.

—)†o†(—

Londen, 2 Juni.

De krijgsraad in Bulgarije heeft den majoor Panitza veroordeeld tot den kogel.

De Rus Kaloubkoff is veroordeeld tot negen jaren gevangenisstraf.

De andere samenzweerders zijn veroordeeld tot gevangenisstraf van verschillenden duur.

***

Batavia, 2 Juni.

Benoemingen enz.

Erkend en toegelaten te Makasser als consulair agent der Vereenigde Staten van Noord Amerika, Victor Jenny.

Een tweejarig verlof naar Europa, wegens ziekte, is verleend aan den ontvanger te Bondowoso, Grevelink.

Ontslagen, eervol, op verzoek, uit zijn betrekking, wegens ziekte, de commies der derde klasse bij den post en telegraafdienst Jahn.

Een tweejarig verlof naar Europa, wegens ziekte, is verleend aan den tweeden machinist bij de gouvernements marine Ulazinga.

Ontslagen, eervol, op verzoek, uit 's lands dienst, de ingenieur der derde klasse voor het vak van scheepsbouw, Pijl.

Een tweejarig verlof naar Europa, wegens twaalfjarigen dienst, is verleend aan den kapitein der genie De Haan.

Benoemd tot commandant der eerste militaire afdeeling op Java, de kolonel der infanterie Vetter ;

tot ingenieur werktuigkundige bij den artillerie-constructie winkel te Soerabaja, Koch;

tot president van den Raad van Justitie te Soerabaja Mr. Rasch;

tot tolk voor de Chineesche taal te Medan, Schaalje ;

tot assistent-resident van Joana, Vermeulen, thans op wachtgeld ;

tot opzichter der eerste klasse bij den waterstaat, Van Roosmalen, Godin, Van de Graaff, De Jongh en Smith ;

tot opzichter der tweede klasse bij den waterstaat, Briët, Meeng, Van Rijn, Van Aaken, Coorengel en Kress.

Ontslagen, eervol, uit zijn betrekking, ten einde hem te kunnen benoemen tot derden commies bij den dienst der staatsspoorwegen, de commies der derde klasse bij het departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, Leijdelmeijer.

Belast met de waarneming der betrekking van derden commies bij het departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, Emmels.

Ontslagen, eervol, wegens vertrek, het lid in den Kamer van Koophandel te Padang Meijer.

Benoemd tot lid in den Kamer van Koophandel te Padang, Van Dorp.

Overgeplaatst naar Magelang, de kapitein der genie Fischer ;

naar Soerabaja, de officier van gezondheid der tweede klasse Timmermans.

***

Nieuwsberichten uit de Bataviasche bladen
(*Niet Officieël*).

Het stoomschip *Semarang* is eergisteren te Rotterdam aangekomen.

Het stoomschip *Prinses Amalia* is gisteren, op de thuisreis, te Suez aangekomen.

Het *Bat. Nieuwsblad* meldt, dat met ultimo dezer de nachttreinen tusschen Priok en Batavia niet meer zullen loopen, voornamelijk op grond dat de resident van Batavia het request van den opiumpachter heeft ondersteund, waarin deze beweert dat die nachttreinen den smokkelhandel in de hand werken.

***

Soerabaja, 2 Juni.

De heer Spencer had gisteren hier een groot succes.

Voor duizenden toeschouwers is hij in den stadstuin alhier opgestegen.

Toen de ballon zeewaarts begon te drijven, liet hij zich met zijn parachute vallen en kwam te land op het dak van een huis op Krambangan.

Hij keerde daarop naar den stadstuin terug en werd daar daverend toegejuicht.

De ballon is nog te zoek.

dat de kerels er genoeg van zullen hebben.

De geworden maken het allen goed; het is niet waarschijnlijk dat er van sterven zullen.

SEMARANG, 2 JUNI.

DE MAILS. Wij ontvingen gisteren de Fransche mail met berichten tot 3 Mei en heden morgen de Hollandsche mail met berichten tot 29 April. Het voornaamste daaruit vinden onze lezers in ons nummer van heden.

DE OPTOCHT met fakkellicht Zaterdagavond is het Chineesche kamp gehouden ter eere van den 61en verjaardag van den Chinees Liem Kim Ling en van het huwelijk van zijn dochter, is in de beste orde afgeloopen en lokte een aantal nieuwsgierigen. Het diner in zijn nieuwe woning op Pelloran aan de voornaamste leden van den handel aangeboden was druk bezocht en muntte uit in keur van spijzen en dranken.

BENOEMD In de plaats van den overleden assistent-wedono van Ambengan is benoemd de assistent wedono van Brangsong, afdeeling Kendal, Radhen Noto Koesoemo.

ZONDER ADRES. Per Fransche en per Hollandsche mail zijn gisteren op het postkantoor alhier aangebracht zonder adres:

1 ex *Het Recht in Nederlandsch Indië*, 54o. deel.
6 ex. *Gazeta Transilvaniel*, no. 80 t/m. 85
1 ex. *Nieuws van den Dag* van 26 April 1890.
1 ex. Berliner Tageblatt, no. 214.

PROTESTANTSCHE WEESHUIS Commissaris van het protestantsche weeshuis over de maand Juni is de heer J. C. Stravers.

SPAARBANK TE SEMARANG. Gedurende de maand Mei werd

teruggenomen	f 131620 67
ingelegd	» 77772 73
Meer terugg. dan ingelegd	f 53847.73

PAARDENVENDUTIE. De afloop der heden door den heer F. Soesman alhier gehouden vendutie van 58 Sandelwoodpaarden is als volgt:

hoogste prijs per span	f 520
laagste prijs per span	» 210
hoogste prijs per paard	» 762
laagste prijs per paard	» 82
gemiddeld per paard	» 195

AAN DEN KLEINEN BOOM bevonden zich gisteren de resident, de generaal, de plaatselijke commandant, de officieren der schutterij en vele officieren van het garnizoen en ingezetenen benevens de kapel der schutterij en de muziek van het 5e bataillon, om uitgeleide te doen aan den heer Weber, gewezen waarnemend commandant der schutterij alhier, die zich als zoodanig zoowel als in zijn civiele betrekking en in den dagelijkschen omgang zich vele vrienden had we en te maken.

SEMARANGSCHE SCHIETCLUB. Gistermorgen had op het schietterrein op Boegangan de uitgeschreven ledenwedstrijd plaats van de *Semarangsche Schietclub*, waaraan door de talrijk opgekomen leden met animo werd deelgenomen. Het weder was, wat het zonlicht betreft, vrij gunstig, een eenigszins gevoelende lucht zoodat de zon niet te fel scheen. De vrije sterke wind, die links in de baan woei, werkte echter een weinig ongunstig op het schieten.

De uitslag van het concours was als volgt: de heer J. H. RETEL, eerste prijs,

NAAR EDI Heden middag, omstrenks twaalf uur kwam alhier per extra-trein aan het detachement cavalerie, sterk 34 paarden en 39 man, onder commando van den eersten luitenant baron Van Heerdt, bestemd voor Edi Op het perron van het station bevonden zich de generaal-majoor, afdeelings-commandant, de plaatselijke commandant, de commandant en de officieren van het 5e bataillon infanterie benevens de muziek van dit corps, om de troepen welkom te heeten.

Het detachement is gehuisvest in de oude cavalerie kazerne op Boeloe en zal morgen ochtend om 6½ uur van daar vertrekken ten einde om 7 uur te embarkeeren aan boord van het stoomschip *Prins Alexander*.

Met dit stoomschip vertrekken tevens van hier de bij den transporttrein der expeditionnaire colonne ingedeelde eerste luitenant der infanterie Terbeek, de adjudant-onderofficier Meijer, één sergeant-majoor, één fourier en vijf Europeesche sergeanten, allen van het 5e bataillon infanterie.

De adjudant-onderofficier kwartiermeester De Bruyn is belast met de administratie der expeditionnaire troepen, die niet tot de infanterie behooren.

Te Batavia neemt de *Prins Alexander* nog op een sectie bergatillerie, als commandant waarvan reeds van hier mede gaat de kapitein der artillerie Rost van Tongeren.

Heden namiddag om 4 15 u. kwam alhier per extra-trein van Willem I aan het 6e bataillon infanterie van Magelang, onder commando van den majoor Halewijn, Ridder der Militaire Willemsorde, bestemd voor Edi.

Aan het station bevonden zich de schutterij en het 5e bataillon infanterie met het vaandel en de muziek benevens de officieren van administratie en van den geneeskundigen dienst om het corps in te halen en langs den stations weg, Gedangan en de Heerenstraat tot op den aloon-aloon te begeleiden.

Een foule van dames en heeren, Chineezen en inlanders bevonden zich op het terrein nabij het station om de komst van den trein af te wachten, die precies om vier uur aankwam.

De schutterij was opgesteld aan den ingang van het terrein en het 5e bataillon vlak voor het station. Het 6e bataillon, dat geleidelijk uit den trein op het terrein kwam, stelde zich iets verder op.

De generaal, die even voor de aankomst van den trein met zijn adjudant op het stationsterrein kwam, begroette den commandant van het 6e bataillon, den majoor Halewijn, waarop de marsch naar den aloon-aloon werd aangenomen.

De schutterij marcheerde voorop, daarop volgde het 6e bataillon naast den commandant waarvan de generaal reed, terwijl het 5e bataillon de colonne sloot.

Het 6e bataillon, in volle marschtenue gekleed, maakte een flinken indruk. Officieren en manschappen zagen er goed en ferm uit.

Op plaatsen, waar men de vlag had uitgestoken, werd de drakeleur door de manschappen van het 6e bataillon met een luid hoerah begroet.

Op den aloon aloon bevonden zich de resident, de assistent-resident, de secretaris en andere autoriteiten.

Nadat de drie corpsen in colonne waren opgesteld en de officieren van het 6e bataillon waren voorgeroepen, werden zij door den generaal begroet.

De resident heette de officieren van het 6e bataillon welkom in Semarang en stelde de officieren der schutterij en die der 5e bataillon aan hen voor.

De majoor Halewijn bedankte daarop de

SUIKERRIETSTEKKEN. De resident van afdeeling van Borneo meldt in zijn officieel verslag dat den 4en Mei jl. met het stoomschip *Sri-Sintang* 225000 suikerrietstekken voor bibit naar Pekalongan werden verzonden.

HET ZIJN NIET ALLE KOKS ETC. Een ambtenaar schrijft ons:

De mededeeling in de dagbladen, dat een werkje over *Mohamedaansch godsdienstige broederschappen* was verschenen, geschreven door een oud O I. ambtenaar, maakte mij, die hoewel als leek mij met voorliefde in de litteratuur over dat onderwerp verdiept heb, begeerig naar de kennismaking daarmede. Het resultaat der lectuur is, dat ik mede-belangstellenden moet waarschuwen tegen dat letterkundig prul.

Dat de brochure, taalkundig beschouwd eene cacographie is, wordt eene kleinigheid, vergeleken bij het feit, dat er *niets* nieuws over de *tarikah's* in Indië in voorkomt, maar wel de uiterst gebrekkige vertaling van een aantal zinsneden uit Fransche werken over dat onderwerp, die door bevoegde beoordeelaars als minder dan middelmatig zijn voorgesteld.

Soms schijnt de oud-ambtenaar ook andere boeken na te schrijven, want het woord *sjeich* schrijft hij nu eens *schèch*, dan eens *cheikh*; maar zelfs van de door hem in Atjeh *bijgewonde* dikirs geeft hij eene uiterst foutieve *Fransche* transcriptie, die zooals zij daar staat (bladz. 21) juist het omgekeerde beteekenen zou van hetgeen de oud ambtenaar ervan maakt, namelijk: *"er is in God geen kracht noch macht."* Het weinige, dat hij speciaal over de Qadiriah in Banten mededeelt, had niet zoo schrikwekkend foutief behoeven te zijn, wanneer de auteur-naschrijver zich, gelijk ik dit deed, bij eenige Bantensche aanhangers der tarikah, mits ontwikkelde lieden, had geïnformeerd.

't Is een treurig staaltje onzer onwetendheid op een gebied, dat zooals de schrijver terecht zegt voor de Regeering van groot belang is, dat een opstel, nauwelijks goed genoeg voor een ambtenaarsexamen, eenen drukker en uitgever vindt.

UIT MAGELANG schrijft men ons dat de societeit aldaar, niettegenstaande zij op ruim f 500 inkomsten per maand kan rekenen en de uitgaven ver daar beneden blijven, door slechte betaling der leden en slordig beheer aan hare geldelijke verplichtingen niet kan voldoen. Volgens besluit eener algemeene vergadering werd eene commissie benoemd om den stand van zaken te onderzoeken, en deze verklaarde slordige boekhouding en administratie als de hoofdoorzaak.

Van naburige Koloniën.

VAN BORNEO. De *Central Borneo maatschappij* ontving uit Laboean berichten, dat de Sultan van Broenai concessie heeft gegeven tot een honderdjarig delfrecht van diamanten, alsook kaprecht in de wouden binnen het sultanaat. Tevens kreeg de maatschappij concessie voor 100,000 acres tabaksland aan vijf rivieren.

Van Elders.

EEN BEDRIEGER. Een algemeen bekende bedelaar te Amsterdam, die het medelijden der voorbijgangers wist op te wekken door het gemis van een arm, werd Maandag op den Nieuwendijk voor het publiek ontmaskerd. Staande aan de deur eener woning, werd hij opgemerkt door een politieagent, die den eenarmige blijkbaar kende. Deze schudde hem zóólang, totdat ook de andere arm te voorschijn kwam. Met een blik, die van woede getuigde, keek de bedrieger den agent aan en koos hij ijlings het hazenpad.

een bevredigend dividend in uitzicht kan gesteld worden.

Verspreide Indische Berichten.

Het eiland Engano is door den heer van Gogh in erfpacht aangevraagd. Sedert eenige jaren zegt, het *B. Hbl.*, zijn zulke aanvragen om concessie van een geheel eiland op de Buitenbezittingen vergemakkelijkt door de bepaling, dat daarbij geen kaart of meetbrief behoeft te worden overgelegd. De grenzen zijn door de natuur bepaald en ze behoeven dus niet door den landmeter bepaald te worden. Maar dezelfde redenen, die tot die beslissing ten aanzien der Buitenbezittingen hebben geleid, gelden ook voor de tot Java behoorende eilandjes. Waarom, zoo vraagt het blad, is die bepaling echter nog niet voor Java van toepassing verklaard?

Voortdurend komen te Batavia gevallen voor van kwaden droes onder paarden, zonder dat het bestuur volgens het *B Hbl.* daarvan kennis draagt. Ook elders is dit het geval; niet slechts gevallen van kwaden droes, maar ook gevallen van miltvuur komen herhaaldelijk voor, zonder dat daartegen iets gedaan wordt.

De onderwijzer L Stroband is overgeplaatst van de openbare lagere school te Gombong naar de openbare lagere school te Padang Sidempoean. De onderwijzer E. H. Ramakers is overgeplaatst van de openbare lagere school te Blitar naar de openbare lagere school te Gombong.

Door den heer D Burger Dzn., is het verzoek gedaan om erfpacht op een perceel woeste gronden, gelegen in het distsric. Pesser der afdeeling Tjiandjoer (Preanger).

Door den heer C. W. R. van Renesse van Duivenbode is het verzoek gedaan om erfpacht van 4 perceelen, gelegen op het eiland Obi.

De *Javabode* ontving een schrijven, waarin wordt medegedeeld, dat de colonne commandant, de officieren en de minderen van de Flores-expeditie er over uit waren, zoo goed als zij het aan boord van de *Tambora* gedurende den overtocht van Soerabaja naar de Ajmerebaai gehad hadden. Door de uitmuntende zorgen van den gezagvoerder en de stuurlieden heeft het de troepen letterlijk aan niets ontbroken en verlieten zij met een dankbaar hart den gastvrijen bodem, die hen naar het terrein hunner werkzaamheden had overgevoerd.

»Een reiziger" maakt in de *Javabode* de opmerking dat bij den dienst der spoorwegen hier te lande in tegenstelling van hetgeen in Europa geschiedt, de voorschriften op het dragen van uniform zoo weinig worden nageleefd en acht het stipt nakomen daarvan niet onwelkom voor het publiek en voor den dienst. Waarom »een reiziger" dit laatste meent, zegt het blad, is ons niet duidelijk, maar wel begrijpen wij dat het spoorpersoneel de uniform zooveel mogelijk tegen een luchtiger kleeding verwisselt, waartoe in Europa geen aanleiding bestaat.

De plaatselijk commandant van Weltevreden en Rijswijk, tevens waarnemend commandant van de Ie militaire afdeeling op Java, de luitenant-kolonel der infanterie Visser is door een aanval van influenza verhinderd om zijn gewone diensten te verrichten. Gedurende zijn ongesteldheid zal de majoor der vestingartillerie Gaillard als plaatselijke militaire commandant optreden.

Terwijl in het hospitaal te Weltevreden sommige ziekten als leverkwalen en dysenterie langzamerhand uitsterven en in steeds geringer aantal voorkomen, hoort men den laatsten tijd veelvuldig klagen over nieraandoeningen en nierziekten waarvan sommige, van niet zeer goedigen aard, den patiënt naar het graf voeren. Misschien zegt de *Javabode* zou een door een deskundige te houden populaire verhandeling over het karakter en het verloop, de middelen van voorkoming en genezing, kunnen strekken, om het aantal slachtoffers dier zeer pijnlijke en soms doodelijke kwaal te verminderen.

Vergunning is verleend om wegens ziekte naar Nederland terug te keeren, aan de luitenants ter zee 2e klasse J. P. F van der Mieden van Opmeer en G. A. Rietberg, respectievelijk van Zr. Ms. korvetten *Gedeh* en *Soerabaja*.

De regeering heeft volgens het *B. Hbl.* machtiging verleend om de openbare Europeesche school te Palembang te verheffen tot school der 1e klasse.

Als belooning voor in Atjeh bewezen buitengewone diensten is aan den veroordeelde Radjie een remissie van twee jaren verleend op het nog door hem te ondergaan gedeelte der straf van tien jaren dwangarbeid in den ketting, waartoe hij werd veroordeeld bij vonnis van het Omgaand Gerechtshof te Indramajoe ter zake van moedwillige brandstichting.

Benoemd is tot gouvernements opziener van de eilanden Aij en Rhoen (residentie Amboina) op f 120 smaands: L. A. Ch. Moorees.

Donderdagmorgen is een inlandsch matroos van de ss *Sindoro* te Tandjong Priok overboord gevallen en verdronken. Het lijk van den Woensdag jl. verdronken kwartiermeester van de *Burg. den Tex* Dobler, is Donderdag morgen opgevischt en begraven.

Er wordt van alles geprobeerd onder behoeftige europeanen, zegt het *Soer. Hbl*, om aan den kost te komen. Zoo vernam het blad van een hunner, dat hij in maatschap met een paar Chineezen een ambulant tooneel zal gaan houden, waarbij de orgelman voor de muziek zal zorgen en entrees van 15 en 10 cts geheven zullen worden.

Er loopen geruchten omtrent voorstellen ter uitbreiding te Soerabaja van de gasverlichting. Eenige buurten en buitenwijken, thans met kleine walmende kamponglampjes verlicht, zouden alsdan in het cordon van gaslantarens opgenomen worden.

Scheepsberichten.

Gepasseerd:

ANJER, 28 Mei. Ned. ss. *Voorwaarts*, van Amsterdam naar Batavia; Ned. ss. *Batavia*, van Batavia naar Rotterdam; Amer. schip *Isaac Reed*, van Ilo-Ilo naar Philadelphia.

29 Mei. Eng. schip *Fred B. Taylor*, van Philadelphia, naar Hiogo, Kobe; Eng. schip *Ringsport*, van Philadelphia naar Nagasaki; Eng. bark *Hamburg*, van New-York naar Yokohama; Amer. bark *Samar*, van Singapore naar Boston, Eng. schip *Revolving Light*, van Singapore naar New-York; Eng. bark *Island City*, van Albany W. A. naar Hongkong.

30 Mei. Ned. ss. *Zuid-Holland*, van Rotterdam naar Batavia.

Het weder was fraai met Noordoost wind.

Vertrokken Passagiers van Semarang.

Per ss. *Sindoro*, kapt. Krusman, naar Batavia: de heer en Stroband echtg. en 1 kind, Mr. Veal, Wentholt, Hoffman echtg. en 2 kind., Weber, de dames Daum, Brumsteede, Lugt, Dr. Rethij echtg. en 2 kind., mevr. Valenca met zoon, Strubel, mej. v. Blommestein, Z. M. troepen, Inlanders, Chineezen en bannelingen.

Per ss. *G.-G. van Lansberge*, kapt. Blomberg, naar Batavia via kustplaatsen: de heeren G. Oosting, Kartz, mevr. Hoogkamen, Hertz.

Vertrokken Passagiers van Batavia.

30 Mei. Naar Muntok, Riouw, Singapore en Atjeh, per stooms. *Japara*, gez. Tot, de heeren Tamson, Kamerling met echtg., mej. Maggie Dunlop, mej. Hoetink, Engelbert van Bevervoorde met echtg., Hagen met echtg. en 1 kind, Schweitz, mej. Coelen, Swaan, van der Laan, Schoemaker, Martijn, Friedrick, Z. M. troepen, Chineezen, inlanders en bannelingen.

30 Mei. Naar Tjilatjap, per stooms. *Karang*, gez. Schiltkamp, mevr. Verburgt met 2 kinderen.

Correspondentie.

Ongeteekende stukken worden zonder meer ter zijde gelegd.

Ook kan de redactie zich niet belasten met het terugzenden van stukken, die wel geteekend, maar niet voor plaasing geschikt zijn.

Aangeslagen Vendutiën.

DINSDAG, 3 Juni. In een huis achter het prot. weeshuis door F. v. Sas. In het vendulocaal van en door F. Soesman van koopmansgoederen en 2 steenen huizen gelegen te Pabéan, staande ten name van wijlen M. K. Murelle.

WOENSDAG, 4 Juni. In het vendulocaal van en door A. Meijer. In een huis te Blakangkebon, door F. Soesman.

VRIJDAG, 6 Juni Bij den kapt. intd. Kleij, op Pontjol, door J. B. Jolink. Executie bij Sawidin, op Boeloe, door E. A. Hertog.

ADVERTENTIEN.

Verloofd:
CONSTANCE, ADELAIDE, CARDON
en
E. R. H. PLUIM MENTZ,
Luitenant der Inf.
Semarang, 31 Mei 1890. 1913

Verloofd:
G. A. E. DUDOK VAN HEEL
en
M. E. KALKHOVEN.
Wonosarie.
Djokja, 31 Mei '90. 1935

Bevallen van eene dochter Mevrouw S. C. DITTLOF TJASSENS - DER KINDEREN.
Batavia, 27 Mei 1890. 1914

Voorspoedig bevallen van eene dochter:
Mevrouw A. L. J. WEJHENKE—MÜHLNICKEL
Tegal, 31 Mei 1890. 1924

Het geschenk, bestemd voor het gouden Echtpaar STOLL, zal door de Commissie worden aangeboden op Dinsdag den 3en Juni, des morgens te 9 uur. Vrienden en Bekenden, die zich bij haar wenschen aan te sluiten, worden uitgenoodigd zich vóór dien tijd te vereenigen ten huize van den heer J. M. ROSSKOPF op Bodjong.
Namens de Commissie
Mevr. L. WEGENER—PISON.
Semarang, 31 Mei 1890. 1911

Door plotseling vertrek is
DR. J. A. TAMSON
verhinderd zijne praktijk waar te nemen.
Gemachtigde:
1927 H. L. SANDERS,
Hotel Paviljoen.

Door plotseling vertrek is
DR. G. VAN DER HARST
verhinderd zijne praktijk waar te nemen.
Gemachtigde: HAAK. 1921

J. M. A. TER BEEK,
1e luit. inf.
p. p. c.
Gemachtigde: den Heer Mr. G. J. VAN BERCKEL 1925

RESTAURATIE
Geopend
van s' morgens 6 tot 's avonds 11 uur.
KALIEBAROE.
645

TOKO R. MEIJER.

Verkoopt à Contant.

Lederen **CEINTURES** van f 1.— f 1.50, f 2.—
Zwarte **SATIJNEN PARASOLS** f 6.— f 8.—
MEISJES KOUSEN wit met blauwe streepen de dozijn f 3. en rood met witte id. f 3. tot 6 de dozijn.
DAMES ZWARTE FIL D'ECOSSE KOUSEN à f 2. 't paar
ZIJDEN DAMES KOUSEN in kleuren à f 3.50 't paar.
Zwarte, witte en gekleurde **DAMES MITAINES** van f 2.— tot f 3.50 't paar.
Zwarte en witte **HEEREN** en **DAMESHANDSCHOENEN** van f 2.50 en f 3.50 't paar.
Witte **MELKKANNEN** f 0.75.—
REISKOFFERS van f 12 en 15.—
THEEKOPJES f 6 — de dozijn.
GOUDWERKEN met 40%.
VUURVASTE SCHOTELS in soorten met 50%.
ODEURS van f 1.— en f 2.—
Rood gebloemd **ZIJDE TULLE** à f 0.50 de el.
Blauw » » » » f 0.50 » id.
CRÈME en wit **VITRAGE** à f 0.60 en f 0.70 de el.
Gestreept Fransch **FLANEL** à f 1.50 en f 1.75 de el.
Fransche **PERCALES** en **SLAAPBROEKENGOED** à f 0.35 de el.

1886

A. HERMENT

Marchand Tailleur Batavia.

Toujours bien assorti en articles nte pour COSTUME, TRICOT Fie ARMURE Hte Nte POUR HABITS, REDINGOTES et Jaquette

PANTALONS en	DRILL *1ère qual.* la douz.	fl. 120	au comptant.
» » 1/2 »	» »	90	
VESTONS en	DRILL *1ère qual.* la ½ douz.	90	
» » 1/2 »	» » »	7	

CHEMISES *la douz. depuis fl. 50 au comptant*

Demandez prix courant. 525

YZERSULPHAAT

en

KOPERSULPHAAT

verwacht in den loop der maand

Juni a. s.

Maatschappij tot Voortzetting der zaken

VAN DER LINDE & TEVES

Firma E. T' SAS, Semarang

Het uitgebreide Expeditie Commissie Emigratie-bureau, ontvangt verzendt, deponeert en garandeert goede overkomst van goederen.

Belast zich met inklaren van goederen uit Europa en andere plaatsen (op de meeste hoofdplaatsen agenten).

Heeft groote transportmiddelen voor het vervoer van zware materialen idem voor het vervoer van producten.

Gelegenheid voor vervoer van goederen over zee per prauw naar Soerabaja, Pekalongan, Tegal, Cheribon enz.

Bij transport van producten van af de spoor en tramstation komen de overleggelden voor rekening van den aannemer.

Magazijn

van diverse soorten

MEUBELEN

met en zonder marmer.

Magazijn

van zeer solide Soerabaja model ledikanten

als: groote en midden-

GOUVERNEMENTS

Manilla-Loterij

BUITENGEWONE

Trekking 11 Juni *1890.*

74 2 prijzen en 30000 Loten

1 prijs	*van*	*f 60000*	dollars
1	»	*» 24000*	»
1	»	*» 10000*	»
5	»	*» 2000*	»
20	»	*» 1000*	»
40	»	*» 500*	»
80	»	*» 200*	»
590	»	*» 100*	»
2 premiën	»	*» 2000*	»
2	»	*» 1000*	»

Ruim 25 dagen na de trekking ontvangt elk houder van loten een lijst van den afloop der trekking.

Een heel	***lot kost***	***f 30.—***
„ half	***„ „***	***„ 15.—***
„ kwart	***„ „***	***„ 7.50***

Plus 20 cents voor frankeeren en aanteekenen.

Vermelde loten, puike sigaren en alle andere Manilla-artikelen verkrijgbaar bij den ondergeteekende.

Alle prijzen worden door den ondergeteekende uitbetaald.

Bestellers worden beleefd verzocht hun namen en woonplaatsen duidelijk te schrijven

G. G. MOSES,
Agent der Manilla-Loterij
te Singapore.

1180

De heer ***E. G. GASPER*** te Samarang, heeft mijn ***Generale Procuratie.***

G. G. MOSES.

Singapore. 27 Januari 1887. 1181

Versche

Garangan en Pepéantabak

Alsmede:

SIGARETTEN enz.

Uit de beroemde

Sigaren en Sigarettenfabriek

SOEMBING.

Steeds voorhanden bij

C ARNOLD
Commissionnair.

TOKO TAWANG.

1567

Weder voorradig:

de zoo gewilde

ETENDRAGERS

1887 **JAN C. TEVES.**

KOPER- en YZER-SULPHAAT

CURREERENDE PRIJS!

C. TEVES.

WOENSDAG 4 JUNI

Vendutie

ten huize laatst bewoond door Mevrouw de Weduwe

ISRAËL,

te Blakangkebon.

Verkoop van **MEUBILAIRE GOEDEREN** met en zonder marmer.

Goederen kunnen worden bijgebracht.

1920 Fr. SOESMAN.

Op mijn **TOKO VENDUTIE** van

DINSDAG 3 JUNI,

zal ik verkoopen:

1 factuur ***Heeren schoenen*** en ***bottines.***

1889 Fr. SOESMAN

De geannonceerde **KROPPERS** ontvangen. Worden ***Dinsdag*** verkocht:

PRACHTIGE COLLECTIE. waaronder: **WITTE ENGELSCHE. ZWARTE, ROODE SICILIAANSCHE.**

Maandag te bezichtigen.

1919 Fr. SOESMAN.

VENDUTIE

op Dinsdag den 3en Juni

in het huis laatst bewoond door den heer

Fr. SOESMAN,

nabij het Arsenaal,

van keurige nette inboedels, van diverse vertrekken de personen.

Tafels, knapen, consoles, toiletspiegel, allen met marmer blad.

Goed afgewerkte stoelen, tafels, kasten, banken, spiegels, schilderijen, beelden, divans gordijnen, kroor- hang- en staande lampen.

Verder:

Keurige blauw porseleiner, eet- en theeservicien, glas- kristalwerk, lepels, vorken, messen, enz. enz.

Alsnog:

Een welluidende piano.

Een keurige mijlord, met een span flink loopende paarden en daarbij behoorende tuigen.

Een dos-à-dos met paard en tuig.

Firma E. t' SAS.

Daags te voren kijkdag tot 's namiddags 5 uur.

Het huis geheel gerestaureerd, met marmer vloer, ruim bovenhuis is te huur voor een billijke prijs. 1884

WEGENS VERTREK

zal ik

Vendutie

houden

op Woensdag 4 Juni.

ten huize van den WelEdelGestr. Heer

VAN BLOMMESTEIN.

Assistent Resident

Djoewana,

van ZEdGestr. zeer netten, soliden en goed onderhouden inboedel, als: meubelen met en zonder marmer, waaronder:

COMMENSALEN-HUIS

wijlen Mevrouw Van HEEL

BODJONG.

Beleefd aanbevolen, ook voor eten buitenshuis.

Disponibel:

3 kamers, waarvan 2 en suite met Gallerij.

3141 V. ALSDORF.

GOUVERNANTE.

Gevraagd bij een **FAMILIE** op een Suikerfabriek in Midden-Java voor 4 kinderen van 6 tot 9 jaren.

Vereischte lager onderwijs en piano.

Adres N. B. bureau van dit blad. 1875

De Heer

H. P. J. VAN DEN BERG

treedt van af heden op als agent te Batavia van het Hoofd Agentschap voor Ned. Oost-Indie der Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente.

Soerabaja, 1 Juni 1890. 1918

Au Nouveau Salon de Coiffure

P. OLIVE.

grand assortiments de CHAPEAUX feutre, noir et couleurs;

QUALITÉ EXTRA MALGRÉ LA CONCURRENCE

OLIVE

seul peut livrer au public la plus

HAUTE NOUVEAUTÉ JOLI BON et BON MARCHÉ

CHAPEAU DE PAILLE

toutes couleurs

Dernière mode de Paris

Venez-voir. 1672

THE CONTINENTAL BODEGA COMPANY.

Podega: **TOKO MIDDEN-JAVA.**

Portwijn, Sherry, Madera, Muscatel, Marsala, Malaga.

Prijzen vastgesteld door het Bestuur.

Qualiteit onovertrefbaar.

Voortdurend onder chemisch toezicht.

Prijscouranten gratis.

1562 VAN BEMMEL & Co.

Sinagar

S

THEE

PUIKE MANILLA SIGARETTEN.

Uit de fabriek van de ondergeteekenden:
in kistjes van 1000 stuks f 6 per 1000 stuks
idem superieur, in kistjes van 500 stuks f 12 per 1000 stuks.

VERKRIJGBAAR *bij de* H. H.

VAN BEMMEL & CO.
EUZIÈRE & CO.
EVRARD & CO.
F. MARIOTAT.
F. K. DE WAAL.

GLASER & Co.
489

VERLAAGDE PRIJZEN
wegens sluiting van facturen op order der Europa

ROETEMEYERS PILSENER BIER

per kist 48/1 fl. f 21.— bij 5 kn. tegelijk f 20.—
» » 96/2 » f 26.— bij 5 » » » 25.—
PRIJZEN à CONTANT.

Orders van buiten Samarang van remise te doen vergezeld gaan.
2301

Maatschappij
VAN DER LINDE & TEVES
Samarang.

Eindelijk weder ontvangen
HET ECHTE

Haantjes Bier,

van P. & S. BENDORP.

Eenige importeurs **MAATSCHAPPIJ** voor **UITVOER** en **COMMISSIEHANDEL** Agentschap Semarang.

Verkrijgbaar bij
TAN SIAUW LIP.
1770

1891 **1891**

Zak-Almanak

VAN DE

LOCOMOTIEF

voor het jaar 189[illegible]

Voor dezen almanak worden ***tot en met 15 Jun[illegible]a.s.*** advertentien aangenomen tegen de navolgende voorwaarden:

Per bladzijde. . . . . G. f 7.50
» 1/2 » . . . . . S. » 3.75
CONTANT.

Indien de verspreiding niet heeft plaats gehad voor den 5en Jan. 1891 hebben inzenders het recht de door hen betaalde advertentiegelden terug te vorderen.

354 *Adm. LOCOMOTIEF.*

MACHINE OLIE-FABRIEK

Toelong-Agoeng

AANBEVOLEN. **508**

---

soort twee persoons
» groote en kleine een persoons,
kinderledikanten met hekwerk.
Ook Engelsche ledikanten in voorraad.

Magazijn

van

EET-THEESERVIEZEN, GLASWERK- en KEUKENGEREEDSCHAP.

Magazijn

der beroemdste lichtgevende lampen, als: hangkroon- staande, muur-, fabriekslampen, waarvan glazen en kousen steeds in voorraad.

VERDER:

Provisien, dranken, Manila, Hollandsche, Havana Sigaren.

NIET GOED TERUG:

prijzen heel billijk vooral bij contante betaling.

Garantie van **ZUIVERE WIJN MACAU MEDOC.**
Goedgekeurd en geaccepteerd in de hospitalen door het Gouvernement van N. I.
Verkrijgbaar à Contant voor f 39 per kist 48/1 flesschen bij

E. T' SAS,
SEMARANG.

Zoo even ontvangen:

PULVERISATEURS,

en dienste van heeren ***koffieplanters*** en

FILTERS PASTEUR,

eer aantebevelen voor ***huishoudelijk gebruik.***

Firma E. t' SAS.
1093

JA[illegible] 1888

ECHTE OPLOSSING EN CAPSULES van Antipyrine van Dr Clin
Laureaat van de Medische Faculteit te Parijs.
Prix Montyon.

Het beste geneesmiddel tegen schele **Hoofdpijn, Hoofdpijnen, buikloop en lendenpijnen.**
Men neemt 3 lepels Oplossing per dag één des morgens, één op het midden van den dag en één des avonds.
De **Capsules** van **Antipyrine** zijn bestemd voor personen die de oplossing niet wenschen te gebruiken. 4341

PARIJS — FIRMA CLIN & Co — PARIJS

Wettig gedeponeerd fabrieksmerk.
FERD. MULHENS TE KEULEN
„Glockengasse No. 4711".
fabrikant der echte

H&S Eau de Cologne

maakt attent, dat het hoogste Duitsche Gerechtshof te Leipzig dit merk voor uitsluitend eigendom van den fabrikant MÜLHENS heeft verklaard.

Ten einde elke verwisseling en teleurstelling van het publiek onmogelijk te maken, heeft hij ieder kistje, behalve van bovenstaand stempel ook van zijn huisnummer

№4711. (gedeponeerd Merk.)

en den naam der eenige importeurs
ENGELHARD & Co.
BATAVIA & SAMARANG
voorzien.
Men wachte zich voor namaak. 4258

M. VAN RIXTEL
Kleermaker
PARADEPLEIN.
Groote keuze
Billijke prijzen.
4192

Wederom verkrijgbaar
versche
ENG. HAMMEN
Zoutspek en Zoutvleesch.
1355 Fr SOESMAN.

[illegible] gels, schilderijen, solide ledikanten, hang kroon- en staande lampen, portières en gordijnen; kristal- glas- porselein- en aardewerk, diverse keuken en goedang-gereedschappen en wat tot een complete inrichting behoort.

Verder:

Diverse solide rijtuigen.
Goedloopende paarden (dienstdoeners) en andere.
Een deugdzaam prachtig rijpaard.
Tuigen en harnachementen, stalgereedschap, enz.

Daarna:

Melkgevende koeien.
Kalveren, pluimgedierte enz.

Ook

Zeldzame bloemen en planten in potten en tobben (groote verscheidenheid).

Ten slotte:

De complete staatsbladen (officieele uitgave) met bijbladen.

Met commissien belast zich
1903 JOLINK.

Vendutie wegens Vertrek

Vrijdag 6 Juni
bij den WelEdGestr. Heer

KLEY,

Kapitein Intendant,
Kampement Pontjol,
van divers meubilair, waaronder kasten van DE ZOETE, enz.

Met commissien belast zich
1890 JOLINK.

Bij
E. G. ARATHOON
te
Toeloong-Agoong
is te krijgen
BIBIT
van gezond suikerriet
TEGEN ZEER BILLIJKEN PRIJS
1907

Best Klattensch
Guatamala Indigo-zaad,
eerste generatie.
Ruim 40 pikols direct disponibel bij
1533 H. BUNING, Djokdja.

De wereldberoemde
Wilhelm Rieger's

TRANSPARENT KRISTAL ZEEP
TRANSPARENT KRISTAL ZEEP
TRANSPARENT KRISTAL ZEEP
TRANSPARENT KRISTAL ZEEP
TRANSPARENT KRISTAL ZEEP
TRANSPARENT KRISTAL ZEEP

in Semarang uitsluitend bij R. KLAASESZ & Co. Semarangsche Apotheek.

Door gebruik dezer **Transparent kristalzeep** krijgt de huid eene fijne tint. Een enkele proef en een ieder zal van de goede eigenschappen dezer **Zeep** overtuigd zijn.

Eenige Agenten voor Nederl. Indie,
H. BUTZ & Co.
1366 Batavia.

---

gegarandeerd zuiver

Fijnste Java Assam Souchon	in blikken van	4	£ à f 4.—
	» »	2	» » 2—
	» »	1	» » 1.—
	» pakjes	1	» » 0.75
	» »	1/2	» » 0,40

Hoofdagentschap voor N. Indie JOHN PRYCE & Co. Batavia.
Solide depôthouders gevraagd. 1085

Houten Koffieschoppen

per 6 12 stuks
f 2.50 f 2.— per stuk.
1859 **JAN C. TEVES.**

Civiel geneesheer Banjoemas.

Vacaert.
Toelage van het Gouvernement f 400.— s maands.
Adres Resident van Banjoemas.
De Resident vd.
OTTENHOFF
28 Mei 1890. 1915

TE HUUR

met ***tokolokaal,*** laatstelijk geoccupeerd door de firma FREUSBERG & Co.
Te bevragen bij
Mr. J. G. CANTIUS VAN BLOMMESTEIN
4336

TE HUUR

met primo Juli te aanvaarden het ***huis*** te Pendrian, bewoond door en te bevragen bij
1878 L. VAN LOON.

TE HUUR

voor f 50.
Het BOVENLOKAAL van de Drukkerij
De Locomotief, het laatst geoccupeerd door de Heeren Mrs. Bn. SLOET VAN HAGENSDORP & VAN DEVENTER.
Te bevragen bij de
2391 ADMINISTRATIE LOCOMOTIEF.

TE HUUR

2 vrije ruime
KAMERS
beiden met voorgaanderij in een groot huis op Bodjong.
Adres: no. dezer. 1105

TE HUUR

Het Huis Arsenaalstraat,
thans nog bewoond door Mevrouw WENER.
Informatien bij
C. ARNOLD,
Commissionnair,
1335 Toko Tawang.